

2507 I

326
CANAKYA

2507 I

ASNA ARCHIVES

प्रीतिरागायनन॥ ॥ यममगिबसावद्धः वेलाः
काधियतिंयुक्तं ॥ नानाभासुदुर्गवक्रः नाजनीकित्तः
नवयं ॥ १ ॥ कायांवेलायसाः प्रथियतिवद्धरग
वानन्वनमकाचसा नाज नानाभासुसयिकास्येक
या नाजनीकियासजनकाय ॥ ॥ श्रीहीहोदमि

दंगासुः नवाहाम्यति कत्वक॥ धर्मायदगविनयंका
र्यकार्यगुणगुहं ॥ २ ॥ धगुलिगासुननामाहनं
मन्यनरुचसां कार्यः मकार्यगुहगुहः समसं
सियुता ॥ ॥ तदहंसुयवकासि नवासांदिनकाः
नया ॥ यनयुहायवहने नार्कवदिनकावीरी ॥ ३

मन
२

मनूयदि तयाय कामना न ऊन ज्ञायः मयुलिगा मृत
हृत्तदयः सामनदिक या नाथदि कयायः ॥ मूल
पुं प्रवकासि ज्ञानक न युगा विनं यत्तवि ह्ना न ना ऊन सः
वैरु स्वंपजायक ॥ ४ ॥ मूलसूत्र या ख ऊन ज्ञायः ह्ना
स या न क म यी न ह्ना हा गा रु य क म नू य नः ध गा रु य

न ल या मा रु नः ग थ य न म नू य नः रु रु वि व्य वर्त मा न सि
सं ॥ अथ सि यु डा ॥ ४ ॥ मूर्ख जि र या य द ल नः ह्ना मी
र न ल न च ॥ दि व मा सं प्र या ल नः यं रि मा य व सी द नि
॥ ७ ॥ मूर्ख जा ति मि र्ख उ य द मा वि य ह्ना सं ह्ना वि रु रु
व म्ना रु य ल गि य क ह्ना सं ॥ म नू डा य या म या य ह्ना सं ध म न

अन
२

पंडितरुलसन्धः श्रवसानवायमालि॥ ॥ शुशीरिस
दसंगर्कः यतिः न सहसंकथा। हलिहिः सहमिदुन्यं
कवा। एनावसीदति॥ ६ ॥ यसंगयायइलं गुपीक
आखलायइलं हानिअः। मिदमायइलं कुलव
सअः। धनयाकअसनयः श्रवसानवायमालि॥ ॥
न

उमरानां रुकुमानां मया यानां च दं किनां। एनां वा उदल
नावः विष्वा संति गकाययः॥ १ ॥ दायवा अमं थइल
सयं अं थइलः मकुआ न अं थइलः मिसा अं थइलः वा
उकुल अं थइलः धरु स अं थइलः सया ठान अं थइलः स
गय॥ ॥ वैविगा सह विष्वा सः यानवः कउमिद

५८

मि। मवृक्षा। ययुसंस्फुयतिरुः यतिवध्यरु॥ ॥ ययु
ययुधनरुचसां गयुअविम्यासयाय धयुमनय्यरुसं
सिमातासदयः कृतिअथां॥ ८॥ धनधान्यपयागयु
विद्यासंगद। ययुच। आहाययवहाययुः यकलक
सदायवेता॥ ॥ धनदयकुरुलसन्। विद्यासंगरु

४

लसन्। आहाययायलसन्। यवहाययायलसन्
लकवायमकथा॥ ९॥ ननुचूगदसीमाताः ननुचूग
दसीयिता॥ यकलकमिहसहायाचं संसायादधिरु
यं॥ ॥ सकलयुयययाः मासहलं गुयुअकुल्यम
खः यवहलसन्। गुयुअकुल्यमखः यवहलसन्। यव

यान
५

हृदयः पि कायाऽऽऽ ससात्रमूडतत्रययीऽऽ ॥ १० ॥ सातानं
गात्रमूलीर्थः यीतायूक्त्यभवच गुत्रकदात्रमूलीर्थः
सातागंगा पुनः पुनः ॥ ॥ सकलपुत्रययामा सः
लंगंगा रुतः पुत्रयतीर्थः गुत्रलंकदात्रतीर्थः मात्रलं
वाचवाचगंगा रुः विद्यात्रयं कूत्रयोऽऽऽ क्रमात्रयं नयसि

वीचकन

नां काकिनापां सवचूयः मात्रीचयं वक्रिवका ॥ ११ ॥
कूत्रयडनदकायात्रय रुतं दिशा वयस्त्रिम विदक
यात्रय रुतं क्रमाधर्मः काकिलरुंगलयात्रय रुतं स
वं मिमाऊनयात्रय रुतं सुनीधर्मः ॥ ॥ नचविद्या
समावंधूः लचयाधिसमावियूः नचायस्य समरुत

चाल
६

चदेवात्यचवशं॥ १३ ॥ विद्यासमानवंधू सत्तमइ व्या
धिसमानगक सत्तमइ थडाकायमाजायाकमिः
स्वरसयाकमइ देवयाहिवलसुधांसइ ॥ ॥
विद्याप्रवासिभामिगुं रायामिगुं यदेषु च कालुषः
सोवधामिगुं धर्ममिगुं यदेषु च॥ १४ ॥ यचदेवया

मिगुं हलं विद्याः यचयामिगुं हलं मिविः वागयामिगु
हलं अथमि। यचलाकयामिगुं हलं धर्म॥ ॥ हयाधी
साविद्यविद्याः मृजीर्हं साज्जं विद्यां विषां गादिदेवि
देसः वृक्षस्य मयूरी विषां॥ १५ ॥ नाकालं मृष्यासम
याकनासः सनाविद्याविषहलं मृजीर्हं हलनासने

कावलुकविषरुलं दविडरुलनासः लादिदकं वि
 वरुलं वृद्धकालरुलनासः नवनिभ्रुवि विविषरु
 लं ॥ ॥ मृगाया संहता विद्याः निरुहामेहता सि
 यो कृवी जनरुलं कथं रुलदाय रुतानय ॥ १० ॥
 मृगा समया रुतासः स्या विद्या लालननं उयहसस

लनासः सिताजनयाः सिद्धिरुलं मृगाय पुतापिना
 नं कृवीया सामा रुलरुलं दासीजन मरिननास
 धनी रुलरुलं ॥ ॥ यस्य पुत्रा न विहाय न गृवा
 नचयं ठिगरी मृधंका न रुलं तस्य न रुच रुव गवः
 बी ॥ ११ ॥ नवमृपुत्रवया रुलस न कायमावाभा

गोन
६

कांगमसुलभूचामरुलः हृत्तीमरुलः धनपूचवया
कलरुलः देवपूचया वाणिध्यं नृधकाच ॥ ॥
गर्ववीदीयकयत्तः पुनरावविदीयकलकलाक
दीयकाधर्मस्युक्तः कलदीयक ॥ १७ ॥ वाणिशा
मरुलचत्तमादिनयामरुलसूर्यः नृसाध्या

मरुलधर्मः कलया मरुलस्युक्तकाय ॥ ॥
जनतावायनतावाः यस्तुविद्यापयवृत्तिः नृनरा
तासंज्ञाताः यत्वेन विनचस्मता ॥ १८ ॥ यत्तोजन
विज्ञातः नृपुत्रवत् विद्यासनम् नयमधनकम्
लयसत्रकायाकम् धनमववृक्षाय ॥ ॥ पुनर्यत्त

गुने

वाङ्मयस्त्रीः सिद्धयस्त्रीः तथैव वा यस्त्री माता स माता मोक्षः यं
चेत्तस्मात्तत्र स्मृता ॥ २० ॥ गुणयति विः वाङ्मयति विः मि
क्याति विः निविद्या मासः थज मासः थज मासः थजः
प्रमासधाय ॥ ॥ लालयत्तयं च वर्यो सिद्ध गवर्षो
सिद्धा उयत्तः संपादयत्तः गवर्षः ॥ पूजयितुं समाच

यत्तः ॥ ॥ कायभावाद्वा दत्ता स्वच्छन्द न कुर्यात् जिह्वादत्ता
सका उलयं गयः जिह्वदत्तना सः पूजयितुं सिद्धाय
यः ॥ २१ ॥ लालना ददवा दयाः का उना ददवा गुणः
तस्मात्तयं च निष्पन्नः ता उयत्तः लालयत्तः ॥ ॥ कायभाः
वास च्छन्दनं कुर्यात् न तत्र कदापि ना उलयं कुर्यात् न तत्र

शान
१०

मुदाः धकनपुनरुलसन्वंगिष्यरुलसन्वः ताउलपंग
यमाल ॥ २२ ॥ चूयासासीयदिस्यातांः पृष्ट्याकिंयः
याऊतां तावसायदिनस्यातांयष्ट्याकिंययाऊतां ॥
ग्वष्ट्याग्राखजसतसः पुकविरुतः ग्रासासयातांः धः
ग्रायाहूनमहनद्वययाऊतां ग्वष्ट्यापुकविरुतग्राया

१०

समयातः धष्ट्याहूनमहनद्वययाऊतां ॥ २३ ॥ रूमाः
मुविविधेगामुः नियाद्यासगतांवष्टिनीतिरुवद्वि
संयन्ताः रावंगिखलयुक्तिता ॥ ॥ हूनिलाकनथः
अथउपुष्टुचंगामुयोऊलयमालः गामुसयाननी
निसिपूः वद्विदयः लाकनमान्ययायू ॥ २४ ॥ य०यू

वान
११

वकिमा तस्यः मयः (वलाववाहक। य० ताः यश्च न वा
जाः य० पूरुदिनदिन॥ ॥ वानकजवीनथडाका
यहा नः दयुदिनयतिः आखचमवसयाइतः अ
लासमनः आखचममवसाः रविपारुयमा लिअ
आखचमवसाः वाजानं येजानं मान्ययायू॥ २७ ॥

११

गुणवृष्टियतां यत्त किमगा न्य स्याऊनः विक्रीयमः
नयं ० लिगा वशी च विवर्जिता॥ ॥ गुणसवसया
इतः मवकु नूय याऊनमइ ग (थ धालमाः इइमइ
मासाः घ ० न कोखायका न मूलअतिमषू॥ २८॥
नवस्या रचनं चूय चूय स्या रचनं गुणः गुण स्या र

वनं हनः हनसा रवरां क्रमाः ॥ नवया न्ना रवरा
 हनं वृष वृषया न्ना रवरा हनं गु रवराया न्ना रवरा
 तं हनः हनया न्ना रवरा हनं क्र॥ २० ॥ गु रवराया न्ना रवरा
 मा वृषः गी लं वृष सिमा कलं सिद्धिं वृष सिमा विद्या साग वृ
 ष सिमा धनं ॥ ॥ हनं हनं वृष मयूतं गु रवरा हनं वृष हनः

न हनं हन मयूतः गी लं हनः हन हनं विद्या मयूतः
 सिद्धिं हनः हन हनं धन मयूतः दा न साग हन मयूतः
 न॥ २० ॥ अगु रवराया हनं वृषः अ गी लं हनं हनं हनं ॥
 अ सिद्धिं वृष हनं विद्या अ साग हनं विद्या ॥
 गु रवरा मयूतः वृष हनं वृषः गी लं हनं वृष मयूतः

गान
१३

कूलकूलंयर्थः सिद्धिमइ मया विद्या कूलंयर्थः शानमइ म
या धनकूलंयर्थः २९ ॥ शुभंरूपायकंयूयं गीलंरूपायकं
कूलं सिद्धिरूपायकं विद्या शानंरूपायकं धनं ॥ ॥ गुणाय १३
तिसाकूलंयूयः ययति सा कूलं गीलसाधः गीलसुखसुख
यातिसाकूलं कूलं विद्यायातिसाकूलं सिद्धिः धनयाति

साकूलं शानं ॥ ३० ॥ सुकूलं याऊयकून्या यून विद्यास
याऊयकू। व्यसनयाऊयकूकूं मिगुधर्मति याऊयकू ॥ ॥
कन्यायाऊल यकूलं सुकूलं सु यून याऊल यकूलं विद्यास
गकू याऊल यकूलं विद्यारिसः निगु याऊल यकूलं धर्म
स ॥ ३१ ॥ नाश्वमगियनामना नातिनिम्नापसा नचांय

चन
१३

वसायसहायानां नाति या वा मदादधिः॥ ॥ उद्यमया
नानं स मेव उद्यम रुडा या कालं नीच मरुडा उद्यमया
न सफ साग वम मूलं घनाया य किडा ॥ ३२ ॥ साकनच
क र्त्तनः या दे ने का क व र च मू वं ध दि व सं कूर्यो हो ना थ
य न क र्त्तन ॥ ॥ साक क य र्त्तन स नः वा य र्त्तन स नः क र्त्तन

१४

क र्त्तन स नः क र्त्तन स नः दिन य कि मा व दाना दिः
आ स व स न स ध थ ॥ ३३ ॥ या क नानां स र्त्तन सि व र्त्तन
या कि यि यो लि का र मू ग क र्त्तन वे न क था यि य द म क र्त्तनः
ग क र्त्तन ॥ ॥ उद्यमया ठं अ न ना स स या नी न र्त्तन स नः
दा ल चि ऊ क र्त्तन अ नः उद्यममया स या ठान ग क र्त्तन

मान
१५

तस्यानीनविहृतां ॥ ३४ ॥ गतेवर्थागतेविद्यागतेव
वर्तलंघनं। गतेधर्मयकामयः। यायामयः। गतेग
ने॥ ॥ धनसाधनायायशूलसन्तः। विद्यासन्तशूल
सन्तः। पर्वतजायशूलसन्तः। धर्मकार्ययायशूलसन्तः।
कार्ययायशूलसन्तः। वयं हन्तुमयमायमाय ॥ ३५ ॥

१५

गुप्तगुप्तमयाविद्याः। वृक्षत्रयधनवाग्धनवाविद्याया
विद्याः। वृक्षत्रयनायवस्य ॥ ॥ गुप्तयासवायाठन
गुप्तयातलदिस्यतयानधनवियानधनवाविद्यान
विद्यादिलानधनयतानरुक्षयाविद्यालायदृता ॥
॥ ३६ ॥ लकाकृत्तयदाताचं। यायुचं। नातिमन्यता ॥ या

वात
५५

नयानिगतंगत्वा चापुनः लघुप्रकाशयत् ॥ ॥ चन्द्रो
रुक्मिणीवदमनमरुलसन्तः गुणयोगवद्भनमूमात्
यातः धर्ममनूष्यरुलंगगेद्विस्त्रियायाजानिसकृत्
रुयानलिथं च पालकूलसकृन्मरुचं ॥ ३८ ॥ यष्टकं
पुण्ययावीरं नाधी गंगुनसं निष्ठा न एषा रक्तसम्

मध्यजावमर्गवृत्तियत् ॥ ॥ गुणयोगवद्भनमूमात्
रुलिसवानथवानागामुः जालयालनरुम्माः
वाथ एषा मलाक ॥ ३९ ॥ गीत्ये गेलमनालसं
यष्टियमिगसंगुदं नृवीवदवगीविद्याः यष्टेकम्
कथानिधि ॥ ॥ वयो लिदेकया श्रुः मूलासीम

शून

इयमासु सनः साधुना मिश्रयाय धनवीजनखयसः
रुः शक्ययकभवे ॥ ४० ॥ नहिउत्तमिअसुत्तः अस्तु
गुणमयका गुणगुणकयंयां नित्ययादधियुगंयथा ॥ ११
॥ ॥ उत्तमकषु नक्षत्रमयः अस्तुत्तं गुणजनक
गुणयवीकायाठानः इदधवीया सनयव अस्तु ॥ ४१ ॥

किंकलनविगलन गुणवान्पूअकनन ॥ धनूर्वगवि
गुकापिनिर्गलः किंकविष्यति ॥ ॥ गुणमइअया
कलहिठानंमजिअः गुणदकसासमसुलाकनंमा
न्ययाय धनूर्वगधयाजाजाः गुणमइनमान्यया
कमइ ॥ ४२ ॥ किंकलनविगलनः विशाहीनमुः

याने
२६

यानत्र॥ अकलीनापि विद्याधरवर्तव्यपि पूजिता ॥
गामुविद्याससजनास कलवक्तुरयानत्रः गामुविद्याः
सवसा दवनाथं मान्ययाय ॥ ४३ ॥ नावार्थावक्तुः
द्विआः यावत्तायात्र नगच्छतिः उही हृत्तननयायेनी
कायां किंय योजनं ॥ ॥ विद्या हलं हंगाथः समुद्र

२७

यावमधुत्वः नामवागवयियः समुद्रयावधुस्यः
लिनामचुययाजन ॥ ४४ ॥ गुणाः सर्वगुयश्चरं पि
हवैगानिबर्थकः वासुदवनमस्यतिः वसुदवन
नजेना ॥ ॥ ससक्तथामगुसमान्यया नः कायवव
धायमडः गत्यधामसा वसुदवधायगीरुधूया

वास
१८

ववमान्याकमहःवासदवजकंमाग्यासं धकनगुरा
कडाधन॥ ४५ ॥ गुणाकूर्वन्नाहवत्यं हवपिवसतांसतां
करकीगन्धमाश्रायस्वयंगच्छतिषट्पादा॥ ॥ गुणमा
कवसवयाथासःहवश्चवसन्तंसमेकलाकमूनडाः
निःगन्धककरकीस्थानयागधनसुसवअनाथा॥ ४६ ॥

१९

विवत्सुचःनयत्सुचःनहिरुत्पयवाजमे॥ स्वदगपूयत
नाजाःविद्वान्सर्वपूयत॥ ॥ गामुविद्याजाजाः
उरुत्पमख्वाजाह्वथडादगहृकमान्यायायागामुह
लंसर्वथानसमान्यायाया॥ ४७ ॥ चकतायिसूयुर्कसःवि
यायूकनसाधना॥ कलंपूयवगिरनःवत्सुवयका

योन
२०

ग्यत॥ ॥ गामुसत्रसाः साधूपुत्ररुद्रसाः कृष्णपुत्रनः
गाकः धञ्जनगः पृथ्वीमानः नारिपकागयातः मृथकूलः
एकागयाय॥ ४८ ॥ विद्याया राजनं कश्चितः कश्चिदुवाचः
राजनः उरुया राजनं कश्चितः कश्चिन्ना संयत्नजनं ॥
नममन्व विद्यास्यः नममन्वनायः नममन्विशानं धननं

२०

संयक्तः नममन्विशानं सः धनं मद्र॥ ४९ ॥ नममन्विशानं
दृष्टाः नममन्विशानं राजनाः शुष्ककाष्ठं च मूर्खं च क्रियः
कनचमन्यत॥ ॥ निसिआसिमा ककु कः गुमिकजन
रुद्रसन्व कलायः शुखलिंगठसिमा रुद्रसन्वः मूर्खज
नरुद्रसन्वः कमलाकरुवा॥ ५० ॥ नहि कमानिचिवा

निसंख्यकालययाजयन् । आहवासे धूतनिडाः तथा
साध्यायमवच ॥ ॥ संख्याकालसुधतयतातालरमा
लः हांशोचयायः कूठडायकः मेधूनरागयायः आव
वसन ॥ ५१ ॥ आहवाज्जयकयाधिः गर्गकुचपञ्जाः
यतः शूलश्रीकथगर्गायां सपावदायवकथय ॥ ॥

संख्याकालसुः शान्ययाठानः वागुरुलः मेधूनरागयाय
नः कूठडायकः कूठडायकः कूठडायकः कूठडायकः
खवसनसाः आयुघटयकूयू ॥ ५२ ॥ वेदवदांगतत्तु
ऊयदाभयवायनराश्रीगीर्वाटयजानित्यः मयनाकूयू
वादिता ॥ ॥ वाज्रायायूवादिताकूलंथयिन्मयाय

मानवद्वंद्वगयूरीरुताताः सतत्यहानसिआमः जयतय
 ध्यानसिआमः हामयायसतामः श्रीगीर्वादविद्यमतामः
 ॥ ५३ ॥ पाहूस्त्रिभामहीयातः छिडकर्मविवर्जितवि २२
 ह्यवयविद्यागीः समइवसमसूत्रः ॥ हनीः
 कामलछिडवचनमेकाकः दागासागीः इवसूत्रः

समसावयुधकः जाजायाय ॥ ५४ ॥ कुलगीलगुलायतः
 सत्यधर्मयकायराः पुत्रीरायुगलादकः जाजाधर्मविधी
 यतः ॥ ५५ ॥ कुलवक्तगीलवक्तः सत्यवक्तः धर्मिष्टः चतुव
 विचक्रराष्ट्रमावक्तः धर्मिष्टः धिचिंदमराजायायजाय
 ॥ ॥ कुवयसनिमलसंयमपुनर्मसदाईयां मूनाय

कान
२३

व्ययकर्तृचं नाधिपत्यनियतायन ॥ ५६ ॥ कुर्वन् वि
पदि नययताम् लातिम् गुरुनीम् आयमसासं
वयविशम् थथिठम् सताविशायननता ॥ ॥ मूल २३
वृद्धिदिताधीना सर्ववत्तयवीक्षक गुविशायवसा
शीच धर्माधिका विधीयता ॥ ५७ ॥ कृकार्यरुचसाः

वीचअनः चलयवीक्षामता थथिठम् धर्माधिकावीध
या ॥ ॥ आयवेदेहतात्यासः सर्वम् प्रियदर्शनम् आय
यमीलगुप्तपतः नववेद्याविधीयता ॥ ५८ ॥ सकलवे
यांगमा मुसनिपुन नाडीरुदसिता लाकडाताक गी
लस्यतावतिठ थथिठम् वेद्ययाया ॥ ॥ यिरुपिता

वान
२४

महादक्रगामुहमिदयाचक्र॥ शुचिश्चाकथिनयेवम्
यकावःयगम्भत॥ ३९ ॥ अजावव निसाविचक्रगंगा
मुसुआः पाकयायसुआः थथिंठमसुवाचयायः॥ ॥ २४
सकृदकगृहीतायाः लघुहस्तजिगोक्रयः सर्वगामुः
समालाकीः जवलवकउचयत॥ ४० ॥ कयालशकवा

नानंः अर्थथुआः ननानंवायह । अक्रजहदसिआः गामु
अस्यासचाकम्भः थथिंठमः लखकयायः॥ ॥ ४१ ॥ मिता
कावतत्तहः बलवानविद्यदग्ननः । अयमादः सः
हादक्रः पुनीहजः सउचयत॥ ४२ ॥ कार्ययोअनचूयसि
आः वलवक्तः लाकडामाकः अलासिमहः विचक्रगः थ

पिठम्बद्वारीयाय ॥ ॥ समस्तद्वारागुरुयतिनय
जितशमः। धैर्यगौर्यगुरुयतिनय। समस्तद्वारागुरुयतिनय
॥ १२ ॥ लाकनकाकायान्धसिद्धः। यंचन्द्रियवज्रय
चयः। धैर्यवक्तुगुरावक्तुः। धर्ममन्त्रियाय ॥ ॥ सम
स्तद्वारागुरुयतिनय। धैर्यगौर्यगुरुयतिनय। समस्तद्वारागुरुयतिनय

॥ यतिनयः। धैर्यगौर्यगुरुयतिनय ॥ १३ ॥ यतिनयः। धैर्यगौर्यगुरुयतिनय
अवति सिद्धः। सवयावाचसनासुताः। गुरुगुरावक्तु
धर्ममन्त्रियाय ॥ ॥ समस्तद्वारागुरुयतिनय। धैर्यगौर्यगुरुयतिनय
चविह्वलयलककशधीनाय। धैर्यगौर्यगुरुयतिनय। धैर्यगौर्यगुरुयतिनय
विधीयत ॥ १४ ॥ द्धिवक्तुः। यतिनयः। धैर्यगौर्यगुरुयतिनय। धैर्यगौर्यगुरुयतिनय

गान
२६

धयाकः यथार्थज्ञाकः थपिठइतयाया॥ ॥ पाथिव
स्यवरुणस्यः वदामि शुभलक्षणं। यनसंवर्द्धनवाज
राजगोपिके (थेवच॥ ७५॥ वाजाडाः दामडा शुभलक्ष
णज्ञानानः ग्वमनवाजा दृढमानयातः डा मरुताः
त्रियोय॥ ॥ मृगजवकुलीनानां दया कुर्वन्ति स

२६

गदां मादिमध्यावसानेषु तनयास्यांति विक्रियां
॥ ६६॥ धर्तानि मिलिनः कुलवक्तुः दयावक्तुः आज
वयमात्रः मादिमध्यावसानेषु तनयास्यांति विक्रियां
॥ ॥ पतिरुत्तमगुणः सर्वसुखदायाय केवलं
नमस्कृत्य स्वसहस्रं सारुज्यवयुगस्यतः॥ ७७॥

हानीः गुप्तिजनयाकः गुणसमसंः मूर्खजनयाकः
 दास्यसमसंः धर्मनमूर्खदालिहितावतः हानीक
 कल्पया ॥ ॥ याहू निर्यासमाननः संतिवाहूकया २०
 गुप्तायगरसुगर्गनिवागधः यस्मिन्धधनागमश
 ॥ ७८ ॥ हानीकजनवाकायसः वाशया स्वतायुः

राः यगुलश्रीवृद्धिः श्रुतकालसः सुगर्गवास ॥ ॥
 मूर्खनिर्जासमानगुः ययादाखासदीयुतशमृगश्च
 धनागधः नवकयतनंध्रवं ॥ ७९ ॥ मूर्खजनवाका
 सः वाशया स्वतादासः श्रययश्चधननासः श्रुतकालः
 सनवकवास ॥ ॥ गस्माहूमीधवानिहः धर्मको

मार्थसिद्ध्या गुणान्तर्निष्पन्नं गुणहीनविबर्ज्यता ॥ १० ॥
धर्ममर्थकामसिद्धया यतः गुणवन्मनुजो जयमानः नि
र्मुक्तः स्यात्कलया ॥ ११ ॥ यस्मिन्निवृत्तकूलतरुण्यः गुणं
वायदिया गुणाः तज्जसद्वैतनाडाः स दुर्ग इव कुरुते वि
॥ ॥ गुणवन्मनुजो जयमानः गुणमूगुणया हनः सह

नद्वैतकया हनः राजा चालम्बुद्धिया च ॥ १२ ॥ यथा
हमयवीकवः तापता हनः च दने ॥ तथा यन्ममथ
वैकुण्ठगीलनकर्मसा ॥ ॥ यथाथं सवर्षायाः
वीकाः इयदायता कथनः यथाथं पुनर्विद्याय वीका
कूलस्वरावकर्मसा ॥ १३ ॥ ह्यनयं पुनर्विद्यायां

गान
२२

धवाद्यसनाम॥ आयकालनथामिहः सार्धवदितवः
इया॥ ॥ दामजतयाहितस्वयः कार्यकायाजसई
नयाहितस्वयः आयद्यसः मित्रयाहितस्वयः विष
हिसः निविद्याहितस्वयः धनरुला॥ १४ ॥ हस्याव
रुविधवाजन्तः नरुमाधममधमाशनानियाश्राय

२२

थायाग्यः विविधवकर्मसा॥ ॥ वाजायादासरुनस
न्यः सतायकावदडाः उरुमः सधमः अधमः धनदाः
सजन्तः थडाशगायनसजाजवय॥ १५ ॥ आलस्य
मखवकचः रुचंयसनिनंगं ० ॥ असंखुयमरुकं
वः श्रुजहृष्यनवाधियः॥ ॥ आलस्यवाडा न्यायः

यथाः काधीदृतिः चाचवाचः मृसंकाधिः थथिंठदासऊनः
 काचकमाच ॥ १०१ ॥ अऊस्यामिनमयुगं मयुगं कव
 रायऊतु। कषरादविगयहः रुस्माच्चकयभासनं
 ॥ ॥ मृतिनकाधीस्वामिगाचरः मृतिनउग्रउऊ
 नकाचरः। कार्ययाभूतकूलमसिउ। मृंताचरमाच

॥ १०१ ॥ वामासार्थासूतामूर्खः प्रयकावाचिवाचक
 निरस्त्रहावधूवर्गयः अऊदस्यमदतसुखं ॥ ॥
 वियहिसविवाचमयाकतिविमूर्खः प्रयकार्यम
 याकदासः खरमहमिउः धरताचनानमहासुख
 ॥ १०२ ॥ नकस्यकविनमिउः नकधिनुकस्यवित्तपि

यः॥ कावसादवज्ञानतः सिद्धासिदिववस्तुथा॥ ॥

यस्मिन्मनष्यरुचः समनययाः ॥ ६६ ॥ मिदृशं लसन्तं
मिदृशं सन्तं कार्यया कावसादय ॥ १२ ॥ कार्यार्थी
रुज्जलानां नलोकः यत्रमार्थदः ॥ वनसः कीचक्रयः
हृद्यः यद्विष्णुक्तिमानवः ॥ ॥ कार्यया मून्सावन

लोकजयमालः गत्थत्वं वाचसाः सावानइत्यनमः
इनासमासाकावसाथा ॥ ६० ॥ कृकावसनिनानिडाः मृरुफ
सकृत्वाचमिशकृत् सोख्यंदविदसः इर्जनसकृत् ॥
॥ ॥ मृतिनइस्वश्रुतायाः निडासइः मृमंताविमृया
वसमइः दविडमृयासुखमइः इर्जनमृयाकृमामइः ॥ ६१ ॥

तस्माच्चकामानाः इर्जनस्यकृतकसा ॥ वग्धा ॥ सां कृतक
हकृतकस्यचकामिनां ॥ ॥ स्याकमानसइ इर्जनस्यक
कमानसइ वग्धा याकस्तहमइ द्विनात्रयाकस्यमइ ॥ ७२ ॥ ३२
इर्वलस्यवलंवाजाः बलानां वृद्धिर्गवलं वलंमुखस्यमोन
लं वीवागांममर्तवलं ॥ ॥ वलमइअयोवलरुलंवाजा

वालखयावचरुचंखायः मुखयावलरुचंनानमआयः
वीजयावलरुलं अमखयकाय ॥ ७३ ॥ अनाथानां
दविडासां बालवृद्धिर्गयसिनीः अन्याययविरुतानां
सर्वेषांयार्थिवागेति ॥ ॥ गतिमइअयादविडयावा
लकयाः वृद्धयाः अवीयाः अन्यायरुद्धयाः गतिरुचंवा

जा॥ ८४॥ व्याधितस्यार्थहीनस्यः भक्तुः हिमासितस्यः
व॥ हृदयगा कदम्बस्यः सहृदगेन भोषधं॥ ॥ भोगी
वलसः धनरूलः रुचिरलः ॥ कदम्बः ॥ ८५॥ मिहया
खालस्य यथापधी॥ ८५॥ भ्रातृपयस्य सनपायः इति
कृगकृविग्रहः वाजवापम्भमानवाः यस्मिन् हविर्संः

वांधवः॥ ॥ सगुरुचः विपतिरुचः इति कुरुचः रुच
रुचः वाजवापसुरुचस्यः भगममानसुरुचस्यः न्याः
वरुताः सु० सु० धीयः॥ ८६॥ सावशुद्धिर्मननूयासां
हान्त्यं सर्वकर्मसु॥ सावनचू विनाकाकाः सावनशहि
गाननः॥ ॥ समस्तकर्मसु सावनतावनः सावनरुच

त्रिप्रियं प्रीतिपात्रं च वनयामं ॥ २० ॥ नदवाविश्वका
 यः यायासनचमन्मथः रावप्रविशरुदवाः तस्माद्
 वामहृदयः ॥ ॥ सिसः लाहसदवमः देवशु
 रावनामा ॥ २१ ॥ गिष्वाधंदवनाचार्यः स्नानमा
 चार्यदेवता। देवतायापिगारुहवाश्रमाजनदेवता

॥ ॥ गिष्वाधंदवशुलंगुचः शुच्यादवशुचं स्नानः कि
 नियादवशुलं स्नामिः ऊनयादवशुचं वाश्रमा ॥ २२
 विपुंयथयथावद्रीः साचार्ययथदेवताः एधिप
 यथामाता मित्रं यथयथासुतं ॥ ॥ वाङ्मशु
 चः श्रुमिथः शुचश्चयथशुदवताः एथिवीशुलं

सामर्थ्यं मिश्रकृतं यथार्थं ॥ ९० ॥ सुचरन्निर्दिष्टा नीना
वर्णनां वाक्प्रनायुचः यत्किंच कायुचस्य साः सर्वस्याः
त्यागकायुचः ॥ वाक्प्रनायुचस्य निष्ठा कयायुचः
वाक्प्रनायुचस्य नीनायुचस्यामीः समस्तला कयायुचः
मृत्वागता ॥ ९१ ॥ उरुमस्यायिवर्णस्यः नीवायिः

गृहमागता ॥ पूजिनीयायथान्यायः सर्वस्यागता
गुचः ॥ उरुमः जातिनायुचस्य नीचजातिमृत्वाग
तावसन्तः यथा गतिमान्यायमात्रा मृत्वागता
मस्तुत्यायुचः ॥ ९२ ॥ दवतायुचयुक्त्याः रत्यादानेन
पूजयन्तु यदयुजायवायनः विद्याममरि वंदनं ॥

पान
३६

द्वययुजायाय सावयुजिनः सासुजनयुजयधननः
उरुचः धिधिउचननः वासुसासुचतंदनान॥ ९३॥
धर्ममूलं वाजाः तथा मूलं च वासुसासु वासुसाययु
अनः तनुधर्मसनातनया॥ ॥ वाजासुचधर्मया
मूलः वासुसासुचनयावतया मूलः ग्वयुजिधाय

३६

स वासुसायुजायातं आथानसधर्ममय॥ ९४॥ आवाचरु
लकधर्मः आवाचरुलकधनं॥ आवाचरुलमाप्रातिः आ
वाचरुलकधनं॥ ॥ नियमनिश्चयधर्मरुलयशुय
नियमनिश्चयधनरुलयशुयः नियमनिश्चयनइ
रुमाचनशुय॥ ९५॥ सासुसासनगकिधः वतिगकि

वचस्मिन् विरवादानगदिश्वः जाल्यस्य गयसररुलं ॥
 ॥ शागीक्षयासागवतिसमर्थश्च यागवृत्तीति वि
 धनद्वयं धर्मदानया यमनः धर्मगता धनगतयसियाव
 लक्षक्या लाय ॥ २७ ॥ वाचयेवचयधर्मः सति स्वस्व
 लक्ष्मीवितां रुलातां मयियकाशां ॥ श्वरं गयनं रुवक

॥ ॥ धर्मयायश्च बालकसंमाचः धर्मसाच प्रथियस
 रुनः याकशुआरुलक्ष्मीति ठाथ ॥ २८ ॥ सहंरश्च देकाध
 मरकाः धर्मवदनं गयधः श्वरं च देकाधः युमादेनह
 रं गयकं ॥ ॥ श्वरं कानीश्या न धर्मयः काधीश्या
 न गयवकयः श्वरं मश्या न श्वरं देकाधः श्वरं च मर

वान
३६

यानसयावियादया ॥ २८ ॥ अदीय मोदना साहताः
मुनिवसादिकाः उय जीवाहता कन्या स्वाध्यायक
क्रियाहता ॥ ॥ मुनिमइजह सहा मयर्थ साः
कीमइराजनयर्थः वकजिहामकासं विया कन्या
यर्थः थअमर्थनयाकयाना वमु कवर्थ ॥ २९ ॥

३८

द्विद्वयाधिद्विद्वानि वंधनयसजानिचः मूहाउरु
लभतावः कसादानं विगिष्यका ॥ ॥ पूर्वजन्मसध
जायहयानहाकयमया नायाहलनः ॥ ॥ हजन्मस
द्विद्विवागीश्वरः धरतिमिनदानधर्मयायमाः
च ॥ पूर्वका ॥ वधनयः पुत्रिका ॥ वजं उषाकाह

मान
३२

गासु सनूयवुः यत्र धर्मवदिः दृक्काः ग्वनवुमनूः
यत्र धर्मयोक्तंः अत्र मनूय आसवाठः कगविथंः
प्याववा ध्यः गंकासमअनां यजइर्जनसंसर्गः रुज
साधुसमागमंः कृत्रयुधमहावागंः समवजिभ्यमनिः
यतां॥ ॥ अथियसंसावसावयंः इर्जनअसंगः

३२

तावतंः सङ्गनअसंगयाठाडाः वाजादिनः धर्मसवस
याइन॥ १००॥ असावयीरुसंसावः सावभक्तचु
क्यंः कागीवासः सतांसः गाः गगारुः गंरुयूऊनं॥
असावसंसावसः धरयनारुक्कयासावः कागीवा
सयायः सङ्गनअसंगयायः गंगास्नानयायः गिव

मन
४०

यूजायाय ॥ ॥ ॐ तिथीवानरुसावसंगुहयुथमग
नकंसमाय ॥ ॐ ॥ ॐ ॥ गामुथवदुषाविदोन्नयडाः
नीतिवदुषा। वदार्थवदुषाविषु ॐ वनध्वनवदुषा
॥ ॥ पंडितयामिखाइवंगामुः वाजायामिखाइ
वधर्मः वाअभयामिखाइवधर्मगामुः ॐ नवजन

४०

यामिखाइवंचादिदु ॥ १ ॥ नाहि धर्मसिधर्महाः यायस
यसमसमा। नाजानाहर्निवृहिसुः यथाचजानथाय
गा ॥ ॥ वाजाधर्मिषुः इवसायुजाधर्मिषुः इयुः वाजा
वयाययाकसाः युजानयाययाय वाजानइमार्गसच
वयसाकसाः युजानइमार्गसचवयसायः धर्मन

मान
४१

गत्थवाजावहवयवः। अथ्यं यजानवहवयीअः॥ २ ॥
उद्यमंसाहसंख्येयं वलवृद्धियनाकुसां। षड्वय
स्यतिष्ठतिः न स्यादवापिगंकिमया॥ ॥ वचयय
वययाउद्यमउत्साहः ख्येयं वलवृद्धियनाकुसदने
थयप्रवृत्तवगताहवनायंगंकावायू॥ ३ ॥ साम्याः

४१

दाननरुदनः। कमस्यवत्तनव। सर्वगमुसदागक
घातनीयाननाधिपे॥ ॥ ग्वननाजानं साम्याः
दानरुदक्षयावमुकनः। उयाययाडाडा। गनुमा
कसात्र॥ ४ ॥ पाकुन्यागीगु। राजागीः। रागीय
विजने। सह। गामुवाधव। सयाधः। नयकय

चलकृष्णं ॥ ॥ स्यात्सुखागीश्वरः पुण्यसमागीः
श्वरः सकलव्यविद्यासंसारगतामीश्वरः गाम्भिर्य
काश्वरः संग्रामसयाकाश्वरः धर्मदाताकाश्वरः
कृष्णः ॥ ॥ ॥ उद्यमपिपाकनः गूचाहृदयकाश्वरः
काश्वरमर्थप्रदाननः समस्तव्ययकाश्वरः ॥

सकृत्पूज्यश्वरं नमस्कृत्य रामान्यथायः गूचाहृदय
दत्तानः लाहीश्वरः धर्मनरुदवयः धर्माहृदयः
तुः यथाक्रमेण रुदवयः ॥ ॥ नाकसंविदयवद
यादिशास्त्रिदं यवस्य च गूचाहृदयः स वाणासि
पत्रहावचलकृष्णः ॥ ॥ धर्माहृदयमव्याकृति

यमकडाः मव्यादावदकसाः ग्वनाः थं गिगिचकात्म
 कदुआलायचयं चानः अका थं गाययं कय ॥ १ ॥
 मनसा विनिर्गं कार्यः वत्तसानयका ग्वना ॥ मन्तुल ४३
 दूरागूरात्मा कार्यसिद्धिश्च जायता ॥ ॥ वनवृम
 नयनः मनसानविनयया कार्यः सिद्धमश्नात्रः

प्रकागमयायः मंथु थं गुययायमात्र ॥ ८ ॥ उयका
 वयदीकनः गुरु सां गुरु मर्दयता पाउलनकल
 लनः कल कनेवकलकं ॥ ॥ उच्चैकवाकनास्यं
 गुरु लयादा उच्चैककास्यं कथमात्रा गथकलन
 कनकलस्विना आयिकायाथं ॥ १० ॥ वददमि

नृसंघनः यावत्कालं विवर्जयन्तः तथैव मागः
 ककालः रिश्या तटे सिवाग्मनि ॥ ॥ विवर्जयन्तः
 गुरुं कुरुव्यमात्रः थडासं पदिरुत्तनासु शासना
 कलहासधनया द्वाधाधः रुयमात्र ॥ ११ ॥ हः
 सिद्धकुरुकलहाः सधूनकिनलावसा सधूनकुरु

कल्याणिः लाकायं सधूनं प्रिय ॥ ॥ रुजिद्धवः क
 इकया लवचनद्यायवत रुयाः सधूनचनद्वायाथ
 थनरुक्कसमसुलाकचसुगायू ॥ १२ ॥ जिद्धात्य
 वंसकलश्रीः जिद्धात्यमिद्धवाधवा ॥ जिद्धात्य
 वंधनवाधिः जिद्धात्यचवरांधवं ॥ लश्रीवानिः

बाल
४३

अथ सः पूर्य निगुवा निगुमूतसः वननरुयतां म
 न्तरुयतां मूतसः ॥ १३ ॥ प्रियवा यप्रदानवः सर्व
 दुषा निजंतवरा तस्मादवतिहृत्तयां किवा व्यनेः
 दविडगा ॥ ॥ अध्ववचनज्ञाना समस्तलाफ
 मूतसः श्रवः धननवेवनद विडरुयमर्कडा ॥ १४ ॥

श्रुमिदागवदयेवः गमुयागिर्वनायसाकन
 दाजायसावीचिः यथेतन्नागनायिनः॥ मिवा
 वस्त्रविषजकनशुआम् गमुद्वहताम् धनशुः
 अम् रूमिगलनासयाहविताम् यवतिविषय
 याहशुताम् धनपूम्नागनायिकम्॥ १०॥ श्री

अन
४६

रुक्मायिमायां नः मयि ॥ अहं न वा न गं ॥ जिघासं तं जिघा
सी नः न तं न व अहं न व त ॥ ॥ धर्म आ न नायी म
चतुर्वेद सता ॥ वा म्परी रु ने स नः ॥ मा व का उ अ म्
हृत्पा म इ ॥ १५ ॥ ना हूं पा ल ये न नि म्पः ॥ नि लं धः
मये वा ये दा ॥ नि डि ल्प य वे स न्या नि य नि धर्म

४७

दीया लये क् ॥ ॥ वा जा म ह् क या ना अ या यः थ स्थ न य व म ना क
य व य रु यी ॥ १६ ॥ पृथं पृथं वि चि न्च निः मूल रु द न का व य क् ॥
मा ला का व रु वां ग निः य था ना या नि सा द तां ॥ ॥ वा जा या अं क
ग रु येः मा लि नी या अं क ग थां ॥ हा क रु ध यः हा न थ पृ लि य म रा
॥ १७ ॥ अ वि मि त् मू द सी नः ॥ म व स्थ स्थं वि व गु द्वा या न वृ धः

तिमंदात्माः सर्वसर्वजनग्याति॥ ॥ ग्वनवमनूयानम्रविधायग
कुः मिकुउदीयीगृहस्थः धयीगुवः ससिगयः मंदात्माधायः ध
मरुवः सर्वथानसंतागइयू॥ १९॥ ग्न्यायंतवययंकत्याः म्र
नाथकलहयिचराग्राहुवाः सर्वरुकीवः नवः गीघंविनग्यः
ति॥ ॥ ग्रायमसास्यययाडानः नाथमइरकलहयाकस

वैरुकीनागीः धरमनूयः तत्कावर्षं नागइयू॥ २०॥ कः काल
कासिमिः कासिः कादगः काययागमः कस्याहकावकांम
गकिः विविचिंयंमूरुसूरु॥ ॥ कः कालः ससिगः कुद
गः कुपाकीः कुम्रपापिः किसिगिः किकुः धतिचिनावाववा
वसाय॥ २१॥ सिहादकवदादकः मिश्रं चत्वावकुकुयगू॥

वान
४६

वायस्यायं न गिम्नं च षट्गुणं न मुनि गदं लक ॥ ॥ सिद्ध्या क
द्वेनागुरासनः वादाया क द्वेनागुरासनः स्वाया क पनागुरास
नः कासया क दानागुरासनः शिवाया क स्वनागुरासनः गाधूः
या क स्वनागुरासनः ॥ २२ ॥ परं न कार्यं मल्यं वा यानत्र भक्तु
मिच्छति सर्वं च न कतः कार्यं सिद्धादकं विधीयत ॥ ॥ तडाः

४६

धनं विविधं नः द्वे कार्यं रुचसां आचरुया च धनं लि सिद्धम
इमानं मना लत धनं द्वेना सिद्धया गुरा ॥ २३ ॥ ॐ ह्रिय नि
संयस्य वक्तव्यं शिवानत्र ॥ कार्यं का लो यय नानि सर्वका
यां लि साधयतू ॥ ॥ द्वे कार्यं रुचसां वादाय ॥ ॐ ह्रिय नि
गुराया ठाडा कार्ययाय धनं द्वेना वादाया गुरा ॥ २४ ॥ प्रागुत्था

नचयद्धं चः संविता गचवं धृष ॥ ॥ स्त्रियमाजस्य जुं जीतः मि
 अंचत्याचिकूकूटात ॥ ॥ सधसुअलंदनः गुरु उभाधचय
 हानिगोरुगुल्यखने संका गयाय। धतयताखायागुगः ॥
 ॥ २३ ॥ गूढमधूनधृषुलं कालवाधवसंगुहा। अयमाद सधुः
 रूग्धः यंच विषयंचवायसात ॥ ॥ सधूनसगुयकूय जिह्वा

करुयः कूतिवंधुः चचचयः दधिसरुयः धठता वरवयागु
 दा ॥ २४ ॥ वकागी चाल्यसंगुयः सनिडः गीयु चतनः स्वामि
 रुकूयः गूचग्वः षठकस्वाननागुया ॥ ॥ दकसा अवि
 कनयः मदकसाः दकनंसंगुयः गीयुनदनः गीयु
 नदनः स्वामिरुकिरुयः गूवाकूयः धषुता विवायागुदा

॥ २० ॥ अविग्नसं बहवः गीता ह्येव न विद्यताः समं कुष्ठ
रुव निम्नः गीतिभिर्वचनार्दराकः ॥ ॥ अठाकार्यमसि
धत्तयः आसमवयः आह्वयसं ह्ययसं गाधी ह्ययः धत्तयः
गाध्यागुरा ॥ २० ॥ विग्नं ह्यगुसाः अकार्यमुक्यः द्विच
कृताः सङ्ख्या निविद्यन् सर्वान् ययः सुरविद्येति ॥ ॥

धत्तयः आसमवयः आह्वयसं ह्ययसं गाधी ह्ययः धत्तयः
गाध्यागुरा ॥ २० ॥ विग्नं ह्यगुसाः अकार्यमुक्यः द्विच
कृताः सङ्ख्या निविद्यन् सर्वान् ययः सुरविद्येति ॥ ॥
धत्तयः आसमवयः आह्वयसं ह्ययसं गाधी ह्ययः धत्तयः
गाध्यागुरा ॥ २० ॥ विग्नं ह्यगुसाः अकार्यमुक्यः द्विच
कृताः सङ्ख्या निविद्यन् सर्वान् ययः सुरविद्येति ॥ ॥
धत्तयः आसमवयः आह्वयसं ह्ययसं गाधी ह्ययः धत्तयः
गाध्यागुरा ॥ २० ॥ विग्नं ह्यगुसाः अकार्यमुक्यः द्विच
कृताः सङ्ख्या निविद्यन् सर्वान् ययः सुरविद्येति ॥ ॥

शक्तिः साधुजनया विगुह्यते ॥ ३० ॥ लुकादवापृथग्गीवाय
चवंगिमदार्कर्वोश्रसाधिकाविनर्गतिः सेवुः ॥ ३१ ॥ यत्कि
रां ॥ मावशक्या गजयोरुद्वयलसमूहचवचयुः
वृक्षं गजयथोश्वेवीरुसंतिष्ठं मावकनं ॥ ३१ ॥ यस्मि
समिक्वीरयनकनासंनित्याजकवानवलायुः पुनः पुनः

दामवविर्यथा ॥ ॥ श्रवद्यवचनसः स्याकयप्रयाकः रुद्रः
नयानं आयदाहूकमात्रः पूर्वकालसगीनामचतनः यान
नः सावसायाकि यरुहठाः समुद्रयावयाठः आयदाक
चययाठाथा ॥ ३२ ॥ इमं नसागचंतीर्म् समग्रं वानचं व
लां मूरुतयुर्वचामगः सुरुर्वद्वयसागव ॥ ॥ अद्वैतव

पान
१२

हनः ग्रीवा सचंदनः पानवमानसा च धिया वडा समुद्र तत्र यथा
कं सागव समुद्रसुः सुदुः सुतं ॥ ३३ ॥ ययं भगव ययं च विजाध
वयव स्वत्र ॥ ययं जक्र म्मा भनु वयं यं वा रु वं गतं ॥ ३३ ॥
यधिष्ठि वगानः दुर्धा धन तं हा हाः द्युप निगतं हि द कि ऊ य
निहा म्म रु कि ऊ य व स्य न भ वि वा ध या रु वा हा प व म न्ना

१२

नः रिजिसः नाशका वना भः सकल मीयं ले इ अना व
कं ॥ ॥ तित्या तित्या च मर्मा शिः रुत्या वेन ममां रुदं
हा कय म ममां या निः ययं ययं ययं नु व म ॥ ३४ ॥ थडा
धिधि हति गामः आदिन वे विद्या य म रुडाः वे वि
रुच नासः मर्म रुद ययं मा च रुडाः धन न थडाः

यान
१३

ह्यतिः वंधूअवेनिरावतामयाय ॥ ॥ विन्नाकवासन
व्यासांश्रुवा नामेधूनकवांश्रुमासाग्यकवमंश्रीसां वः
मुसासाकयाकव ॥ ३५ ॥ मनुष्यायाः कवश्च विन्ना
गठयाकवश्चः मेधूनः मुयाकवश्च साग्यमथ
यवमुयाकवश्च नराव ॥ ॥ श्रंक्षकवासनूयांसी

१३

मनुष्यावाजिनांश्रुवा ॥ श्रमेधूनकवांश्रीसांमश्रुनां
धूनकवा ॥ ३६ ॥ मनुष्यायाकवाश्चः धावायाठानः ता
यावश्चः सुठयाकवाश्चः धावा मयायः मुयाकः
वाश्चः मेधूनमयायः सुठयाकवाश्चः मेधूनयाः
ठान ॥ ॥ कदादृष्टिः यनाथानां कदावासा निवाशः

मान
३४

यशःरुतपूर्वार्थसंयुक्तः सर्वकष्टादविदुता ॥ ३० ॥ सनय
याकष्टश्च नः यत्र नृधिकावन्तवानः थडाश्रुधिकावराश्रा
ग्रममधूनः कष्टकसमस्तं यासन्तः श्रुतिकष्टकज्ञायां ध
धः लिपतसद्विद ॥ ॥ श्रुतितायाधिका मूर्खेषु वा
सीयन सचकः ॥ जीवन्तायि मृताय च तदः स्वरागि

३४

नः ॥ ३८ ॥ शिवास्तु नवर्तुचपूजः वागनधि उव
पूजः मूर्खः पत्रगृहसर्वसचपूजः पत्रदास
इत्येवाहकः श्रुतिश्च कसया जीवन्तसन्तं निजीव
धाय ॥ ॥ आयुनिशमायातिरुवापिदिनदि
न ॥ सगृहस्य ताया क्रियन्ति गुरुमानव ॥ ३९ ॥

गवमनन्या गवसिथानसनिशुशानिडाः निशुश
 हापिथमनन्या गवसमानइतसांशथानसगता
 समडाह॥ ॥ यवानं पचवमुचपचपानं पचक्रिय
 ४॥ पचस्पचगृहवागगकस्यापि छियं रुचन् ४०॥
 भवयाग्नवनयाशचनः सवगृहस्वायाय ध्व

५५

नमव्याहाजनपानयायभव्यामुसंगयायः ध्व
 क्रपृचपनागइय॥ ॥ अग्नाया निहृता विद्वान
 ग्नाया ४ पूजवांनव ४॥ अग्नाया विधवानाचीपृग
 पोपुतिष्ठिता ४॥ ४१॥ गृहवक्तृहानडीकनइ ४
 स्वसियमूमात्तः धनमइसन्वंपृगडीकनइ ४ख

सियमम्बानः विधवा इत्यसन्तः पूजयेत्तु इत्यस्य
जनन इत्यस्य सियमम्बानः ॥ ॥ विरुवा ४ सर्वप
कनन गवीचा शिद दिनां वशु सापिन च ४ (५) ॥
यस्यासि विपत्तं धनं ॥ ५२ ॥ समस्तया सिन्धु
नेतडी धनः यस्मिन् नृष्या धनयता डी क्क मनूष्य

१०

कूजाति इत्यसन्तः सूर्याति धनं ॥ ॥ धनमाद्रु ४ प
वं धर्मधनं ४ सर्वपति धिगं ॥ जीव निधनिनाः
साकमताय न धनानयाः ॥ ५३ ॥ धर्म धाय इत्य
धनः धनजनक क्रया धर्म कर्म ४ ॥ आदि सिन्धु च ४ वं
धन इत्यस्य कस्य जीव धाय ॥ ॥ कृति संपद माय

नरुतव्यं पतनाहयः गुरु च गिरिवाचू ४ ससूः
चपर्वतवर्जनभाचकतं नृत्तं भाचकरुडा ॥ ४५ ॥
कारुडरुडकनिसूडसुखानिचवागिरिगं ॥ यस्य हाः
यत्विसेगुष्टाकचनस्यासुवंगुह ॥ ४६ ॥ नयधू
नक्रयाहृडूः वागीक्रयाडूसुखः गिरिगंसंगुष्ट

५१

क्रयागुहसुडूडसाह ॥ सतिरुवर्षकातिस्सुखं
निसूंसवागिरिगं ॥ हायाहृडूवगायस्यनिष्ठासुवंगुह ॥ ४७ ॥
वृष्टिरुतसासुहिरुडूयः वागनपी
जमडूडक्रसखितिविथडावग्धडाडक्रयातिस्सु
डसाह ॥ ॥ सर्वपचवगंडुखसर्वमात्मवगं:

सुख ४॥ नगद्विधा त्समासेन लक्ष्यं सुखदुःखयो
४॥ ५॥ ॥ सुखासीनं दुःखं न पचवसानं वरुचप
सुखामिन्वं सुखं न थडावंसानं वरुचप सुख
यानं दुःखयानं थगं लक्ष्यं ॥ ॥ सुखस्यानं
नं दुःखस्यानं नयं सुखं सुखमनूष्याथं च कवग

५२

पचितरुक् ॥ ५६ ॥ सुखनसि दुःखं नयुडा सुख
नसि सुखं नयुः सुखं दुःखं नयुः कम्कान्तया च
कुथं ॥ ॥ वरुचिसुखं संघातं नयानं पणुव
रुक् ॥ ॥ सुखं नयुः सुखं नयुः सुखं नयुः सुखं नयुः
व ॥ ५७ ॥ समस्तमूर्खं शाकनः गुणहानया स्व

त्वकपूस्पंतल ग्वताथं भवसासूपावनसूर्यपूया
 थं॥ ॥ असतासहसंगनकानया अधमांगतिं
 ॥ यथापिलोहिनीरुहमयमिच्छीयत ॥ १०
 असाधडासगायाहानडरुमपूवृषमधमइतः
 गाथं भवसा सस्तीनीयाहसुवाहइइइतसांसदि

१२

गाथायाथं॥ ॥ असंसंपर्कदाषतमधमायांतिध
 न॥ मार्गस्त्रिमिवदाषतसमापि विसमायतं ॥ ११
 असाधडासंगदाषन साधडा असाधडाइव अघका
 चकोंतैयादाषन सववमार्गसववसइशथं॥ ॥
 उरुसे ४ सहसंगनकानयांतिनमच्चतिं ॥ मर्द्धा

हृत्पनिधायकगुंथि ४ कसुमसह ॥ १२ ॥ उरुमसं
 गयाहानकृधमहाकिं उरुमसं स्नानशानायावाह
 नद्याससिबसानक्षानायाह ॥ ॥ किंकविष्य ६०
 तिसंपर्क ४ स्वरावाहविक्रम ४ ॥ पञ्चमसुमधुसु ४
 कषायानधुतागता ४ ॥ १३ ॥ नायवानाहकृद्यः

गुलिथडास्वरावः धगुलिसुनानहलमरुः
 गाथः अपयासंगनिवानः अपयापूरुपूरुयाथ
 ॥ ॥ गकजावसुवधनमध्वनिव ४ ॥ मधुजीवसु
 मावृष्टिनिम्व ४ किमधुवाय ॥ १४ ॥ साखरसा
 वविद्याशः कष्टिइदनसयाशः निवसापियः थगः

ग्री ७७ ५८ मा प्रन ७

पाठन निवद्वः सुमधूयुः धानस्वरावता
वाममिडाः ॥ ॥ पूरुक्कषयविद्यापवसुपूय
द्वनं ॥ कार्यकासुसंषाफनसाविद्यानद्वनं ॥ ५५ ॥
पूथिसुवास्यनयाविद्यापवसुपूयद्वनं ॥ कार्यका
सुसंषाफनसाविद्यानद्वनं ॥ ५५ ॥ पूथिसुवा

७१

स्यनयाविद्यापवसुसुवाकधनकार्यप्रयागयाः
यवसुसुधविद्याविद्यामद्वः धधनधनमद्वः ॥
॥ ॥ दूवसुनिचमिडासिनिस्सुनानिचवांधवा ॥
किंप्रयाशनकरुवासथिगानिष्कसानिचः ॥ ५६ ॥
दूवसुवाधमिगः सिनरुमद्वः दूवसुपयागयायव

लसत्तचयमशुडानिषुत् ॥ ॥ कानेवासरव्यरु
 गाधयठकासनापनिषुत् ॥ अठवीकुमपूष्पाशि
 इवसुनिचवांधवाः ॥ ५० ॥ वगसवाठसिसारुत्
 खानः इवसवाठवंधुजनः अथलसवास्यंनयापनि
 माथं ॥ ॥ पृष्टवचनहीनस्यकर्महीनयथानवः

०२

निवर्धचित्तनागतस्यरुस्मंन्यादुक्तयायथा ॥ ५१ ॥ प
 हामइवचनः अमसडाक्याअनिवर्धवृद्धिरुत्तं गाथ
 हससधचत्तनाथं ॥ ॥ अगयूद्धमपिग्राह्यदंयथा
 कसदंयथा ॥ चत्तायानिरुत्तंयानिपुणंममघउव
 वं ॥ ५२ ॥ वात्तसयूद्धमपिसाक्यागाह्यः सुपूषक

वासः सथया सपावद्वाडाडाथः धगपतानिष्टुत्तम ॥
 निष्टुत्ताकषक्षसवांनिष्टुत्तमतिवाकवा ॥ दाधसंय
 कगीलस्यश्रुतिविष्टुनिष्टुत्ता ॥ १० ॥ कषधयाकसवा
 आगीयाकवतिः क्षपीयाकवदः धगनिष्टुत्तम ॥
 ॥ वलथकुलजाष्टाष्टविष्टुत्तामति कन्यको ॥ नृप

१३

वती न नीवस्यवेवाग्नेसृष्टमकस ॥ १॥ ॥ सुनीचन
 सकृत्सगायत्पूकन्याः विष्टुपीष्टसन्तः निवाहया
 यथागंधः सूर्यपिष्टसन्तः नीवगातिमगडाः थडास
 मानहुविवाहयागंध ॥ ॥ विष्टादप्यमर्गं गमम
 आदपिकावनं नीवादप्यरुमां विष्टाकुर्वत्तं इष्ट

लादपि॥ ४२॥ विषसवानसन्तः समस्तज्ञानासका
 क्षाग्नमपविठथाससस्तसन्तः सबधूस्तसंकायः
 क्षाग्नः नीचज्ञातियाः कस्तसन्तः उक्तमविद्यासन्तया
 गधः मकुलीस्तसन्तः मुचत्वस्तसंकायक्षाय॥ ॥
 कस्तक्षयस्तनास्तिः व्याधिनोक्षानपीठित॥ कनन

४५

व्यसननैषाफंगियः कस्तनिवन्तवा॥ ४३॥ स्या
 कस्तसदाधमइः व्याधिनस्यातपीणमविडाः सना
 नइ॥ स्वमसिडाः संपत्तिस्तथाथिवइडा॥ ॥ दावा
 पत्तिगुणपत्तिः निर्गुणपत्तिश्चपिइ॥ सकृमा
 नस्यपद्यस्तनास्तवतिककर्म॥ ४४॥ दावस्त

सन्तः गुणशूलसन्तः सकलया कदञ्जशूलवनाथः
 अलसाः कामलपलया मासः कण्डूदथः ॥ ॥
 मृमन्तं मिमिव वद्विचमन्तं वद्विचमन्तं ॥ मृमन्तं
 गुणवन्तीत्या मृमन्तं वा ललापितं ॥ ११ ॥ मिमि
 वका लसः मृमन्तं शूलमृग्निः शीघ्रशूलनया यम

११

मृमन्तः गुणशूलमृमन्तः वा ललापितं नावचनमृ
 मन्तः ॥ ॥ इत्युक्तं पाकनावागी इत्युक्तं मुक्तमीषु
 इत्युक्तं वसन्तं वा इत्युक्तं वचनं प्रियं ॥ ११ ॥ पा
 कनवचनं शूलमन्तं माव भस्वा मिथं इत्युक्तः मृमि
 नद्विचमि विद्विच लोकाशनाकखलायद

त्वत् ॥ ॥ नदीनां गङ्गा वीर्यं नदीनां च पवित्रं
 गङ्गा मनूष्याणां नृपाणां हृदनां यत्र निवृत्तिः ॥ ७१ ॥
 नदीदक्षसगङ्गा वीर्यं मिसादक्षसपवित्रता वीर्यं
 मनूष्यादक्षसचाक्षा वीर्यं दक्षदक्षसवधानसखद
 तंशदक्ष वीर्यं ॥ ॥ पूज्योऽसमाकीर्णो दासीदास

७१

माकूलं साय्या विवर्तितं पंसायथावधं तथा गृहं
 ॥ ७२ ॥ पूज्योऽसमाकीर्णो दासीदासपति
 सैन्यकक्षसन्ध्यायामदृष्टिर्हृत्स्वः स्वाभ्यां
 निर्जनयनाकचसवानाथं ॥ ॥ सर्वेषां भवच
 त्तानां मिथ्यावत्वं मनोरुचं तस्मादुपयन्निवया

सुखः कदा धनन किं ॥ १०९ ॥ समस्त यासि न्यः
 सुखस्तु उरुमः धननि मिहिनः सुखत्वाय न धन
 कृपया जन ॥ ॥ कृष्ण हित कृष्णानिः कृपया ह
 न्य कृष्ण वा जाया हं वीर्य हन्य ग ॥ ११० ॥ कृष्ण ह
 जनः सुखन कृष्ण व माव की जः कृष्ण न कृष्ण माव
 की जः जीवनः वाय माव की जः ॥ ॥ सुखी हं दीव

११

सहसा सिगुतः सुखि मदी पनः ॥ गृह वा नः सुगा
 त्युक्ति मव (धप गिना सह ॥ १११ ॥ सुख जन या दा वरु
 तं दा स कि १००० गुण शतं स्व गा ॥ कृष्ण धाल साः
 कृष्ण व निदान या पूरु दय कृष्ण व स संसर्ग म कृष्ण
 य ॥ ॥ कवय ४ किन्न पग्ध कि किन्न र कृष्ण कि वा

यसा॥ प्रवदा॥ किन्नकुर्वीकि किन्नजस्य किमशया
 ॥ १२ ॥ पयिगपनि सनकुमस्वना काखनकुमन
 याम् ॥ जनसनकु कर्ममयानाः सकुडा लनकुव
 मद्राना ॥ ॥ पूषेयाजनराया॥ ४ पू॥ ४ पि॥ ४
 याजनं मिश्रं सर्वमानमपयाजनं ॥ १३ ॥ पू॥ दय

७६

कयाकावरातिचिः पियुदानयाकावरापू॥ थडाह
 मिपितियाकावरामिगः धमसमरुथडा२पयाजन
 ॥ ॥ समूडाववरापृथीपाकावाववरागृहा॥ न
 यडाववरादगाधविवाववरास्रिय ॥ १४ ॥ स
 मूडनडडापृथीपाकासनडडागृहावागानडडा

गृह्णाज्ञानशदगतिविज्ञनशक्याथशचविप्र
 नडडी॥ पुनगृह्णाज्ञिनवासनिष्ठाकाशानवक्रः
 काशमवाधनववधवास्वगीताश्चकृतक्रिय
 ॥१॥ कृयावासयाप्रकाशयावक्रायाहमयजिडी
 गतिविज्ञनशक्याश्चनवक्रायाहवक्रामशुडी॥ ॥

७९

नदीपानयनकृतं नाभीपानयनकृतं नाभीतांचनदीना
 चस्यकृतं सलीगागतिः॥ ॥१॥ नदीनमित्रमावकचं
 गतिविज्ञननकृतमावकतं नदीयारुतसां नाभीयाहृत
 सनंगमिहृतं थडयथ॥ ॥ सगापार्थस्तिनं वक्रं
 स्यापार्थस्तिनं पठपार्थस्तिनं पठपार्थस्तिनं पठपार्थस्तिनं

११६

११६

११६

११६

नसंगयः॥ ११॥ गुखिनथडाथसुखानसिमादि
निःसाज्ञानथडापागवाहकमान्यथायतिविनशुचसो
थडापागमसवाहकः संगयमुन्माकं पागयायू॥ ॥ने
वपग्धमिज्ञाशुभकामाथनेवपग्धमि॥ नपग्धमि
मक्षन्मरु नपग्धमि॥ १२॥ वास्तुतिका

नतमखरु नृमिनि कामाडुचनं मखरु नृमिनि कामाडुचनं
मखरु नृमिनि कामाडुचनं मखरु ॥ ॥ दीर्घमिनि नृमिनि
नृमिनि विगनयोवनापचरु नृमिनि विगनयोवनापचरु
नृमिनि विगनयोवनापचरु नृमिनि विगनयोवनापचरु
नृमिनि विगनयोवनापचरु नृमिनि विगनयोवनापचरु
नृमिनि विगनयोवनापचरु नृमिनि विगनयोवनापचरु

१०

उदयानन्वाययथाऽथिथिठनिविद्विद्वः। उवाचमहेश्वरः। उवा
नवाय॥ ॥ यस्य गार्ग्योऽसूयाचः। रुहीवमनूगच्छति। नि
त्यं संधवरावीचः। साधियाचः। धियाधिया॥ ८२ ॥ ग्वश्चया
निविसेवूयीः। स्वासीससगुरुठा। द्विथंसधववचनका
कः। धयागीधायरुलं धक्॥ ॥ यस्य गार्ग्योऽगुरुनिर्य

सनीवयविगर्जकि। कस्य सीदकि गाजाशिः यदीनी वहिमा
मभा॥ २३ ॥ ग्वनयूयूययाः गेरुससीशुचं सिचानउनाथं
कलदयायः धनूयागवगिगिचखठयल्यथांरुडिडा॥ ॥
यस्यसाया गेरुनिस्यः मागवदितकाविरीः वरुं ककस्य
गाजाशिः गुक्रयक्रयथागभी॥ २४ ॥ ग्वनयूयूययाः

सतिचिसनः मागानदिनयानाथंदिनयायूधयागः
वीचः गुक्रयक्रयाचंरुध्वंरुद्रमानश्रय॥ ॥ किंजाः
गर्वदुकिः यूरुंरणाकसंतायकाचकेरावचसकरकुला
लंवीः यनविद्युमगकुलं॥ २५ ॥ अयालयुनदयानरु
योद्ययः साकसंतायविचडास्यः कुलधवचयाशुलसांरु

शुभ
१२

सुयुक्तं गङ्गा कः स्वधनं सकलविधासयायीडा ॥ ॥ नकला
र्या नयः पूजा धरुली दगं धनवः कल्याणकालावसाभयिन
कयास्यंति वि क्रिया ॥ २५ ॥ तिविदुःसू कायस्वः साह
लिनगुलिह्याय इसा डिम्ल लि कः आवधयाः विकान्स
इडा ॥ ॥ नकवावहवः पूजा गया कायदिवुजन्तः या

१२

ऊरुयाश्चमधश्चः नीलं वा वृष मूरु सु ऊत ॥ २६ ॥ कडास
पुनदलः कदा विरु कः गया गंगा ड निडाः धनमृग
मधयह्याकः नीले धसा उचुवयू ॥ ॥ नकनगुष्टवृक्ष
सः दयमाननवदिनाः दयुत तदनं न सर्वः सुयुजरा
कलयथा ॥ २७ ॥ सुखलिगठ सिमाकमानवतदकद

मान
१३

हवयाः धत्वाः कृष्णकृष्णसंतः कुलद्वंद्वहवयाः ॥ ॥
न केनापि सूत्रकृताः युधिर्न न संगंधिनां वासितं तद्वत्
संवीः स्यूतं राकुलं यथा ॥ ८९ ॥ संगंधस्वानहोडाः सिः
माह्वमानः वनद्वं संगंधवासनायातं । धत्वाः स्यू
तं राकुलद्वं यथा ॥ ॥ यस्यायुगावमारुणाः

१३

यास्वच्छन्दगा मिनीः विहवाः स्युः संकुटः स्वर्गकस्या
मदीकल ॥ ९० ॥ यस्यायुगसंवकतिविः यथावसा
संजवः दक्षधननं संकुटः यथा स्वर्गः यथा युधिर्वी
स ॥ ॥ यस्यायुगस्युः युर्विः सयितायः सुयायकः
तन्मिः यथा विधाः सः सार्यायः निर्दिति ॥ ९१ ॥

ग्वस्रवव्यावसासडाठः अथकायुः चस्रनयावसयं
विवाचयानाः अथकाववः ग्वथानस्रधास्ररुनः अथः
कामिनुः ग्वस्रसासिसंरुगडाथकातिवि॥ ॥ यस्मि
नृकीवतिडीवतिः विपुमिडचवाधवाधस्ररुलंजीवि
नंतस्यः स्रत्मानकानडीविति॥ १२ ॥ ग्वस्रसाठवावः वास्र

समिडवंधुनः साठवाजाः धस्रसाठयासाकलः थडाः
निमितिनश्रकयाः समरुलाकम्बाक॥ ॥ स्रकीवतिरु
स्रयस्यः यस्रधर्मः स्रकीवतिः गुराधर्मविहीनस्याने
रुलंनस्यः डीवितं॥ १३ ॥ ग्वस्रसन्नयगुराधर्मनसं
यूकः धस्रकीवधायः गुराधर्महोनस्रयाडीवनः निश्र

वान
१७

ल॥ ॥ याचा सच स्वकीयसाः सायाचूयवनीसनी॥ ल
अज्ञागवनीयसाः सदलंगसाजीवितां॥ १४॥ स्वस्रः
यावचनससचस्वकीवानः मुद्रवसाः अनीसचूयीस
नीशयः लक्ष्मीदयाथः अतिमानीः ध्याम्याठायासाः
रुल्य॥ ॥ धर्मार्थकाममाक्रां यथेकापिनविश्वतः।

१७

अज्ञागवस्वनसायिः निवर्धनसाजीवितां॥ १५॥ स्वस्र
याधर्मः अर्थः कामः माक्रसः वनाश्वसन्तः सदाताः धम
रुलंः वीलसयाः गलवाडड्डथः म्याठायानिष्कूल॥ ॥
धर्मसम्विदीनस्यः दिनया निवविश्रियां सलाहका
ववमुचः स्वयंवेवयुजीर्यतां॥ १६॥ धर्मसम्वमइअया

मान
१०१

दिनयतिविकाचश्या। धमश्रुतं न कर्मिया वसुथं ध
मथमं धेरीरुश्या॥ ॥ गजानयिगुशावावाः दावाः
वावायुवाचयि। युकायुकिववायायं नवायुयुगोः
नवात॥ २१॥ गजुयाश्रुवसन्तः गुणयाखझाययाम्यः गु
व्याश्रुवसन्तः दावखझाययाम्यः युकिम्युकिखकायथा

१०१

म्य॥ ॥ अकर्मव्यनकर्मव्यया। रोः क२४ वातचयि। कः
रुवमवकर्मव्यः। रोः क२४ गतचयि॥ २२॥ क२४ या
राथनसन्तः अकर्मव्यगायायमइ। क२४ कायाराथ
नसन्तः अकर्मव्यगागावतमइश्रुतं॥ ॥ अहिवाय
सदासीकः गृहे। गावसवर्द्धितः यतिवृचकलकुचः नवकः कय

यान
११

वाविधिः॥ २२ ॥ सवर्ग किं विनमः च ससीजनमः इ
इयवमः विकः सुकवाचदडा च नवकनतुल्य
य॥ ॥ स्थवजं या यदा वासा लक्षणं नूतनमिः
यनकगीयदागीनाः तदा न इत्येता गिनः ॥ १०० ॥ श्री
वामदेवः च विनमः लक्षणं श्यावाचरासंभवे

११

अः सीमायाश्च यनः कगरातुः धनः धयः
निःश्रुति इत्येता गयानं ॥ ॥ ॥ किं यी चानकसा
वसंगद्वितीयमतकंसमायै ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥
काले वचिपूरासंधिः काले वचिपूरासंधिः
मायिष्य काले वचिपूरासंधिः ॥ १ ॥ काले वचिपूरासंधिः

अने
१८

कालसमिद्धाविगृह्यः कार्यकावराया ह्युद्यमनः पति
तजननः कालरुने ॥ ॥ कालपयतिरुत्तानिः कालः सं
हवतयजाः कालः सययूजागर्हः कालाहित्रवित्तिक
नः ॥ १ ॥ कालसयवहृत्तयागिपाकइयः कालनय
जासंहावइयः कालसधनंदियकालसः जागवराया

१८

यः थथिंठकालधायः वगुक्तनमाचकसजीडा ॥ ॥ का
लातययादकवीजः रुलंकालातयवर्तन ॥ कालपवः
रुलंसुष्टिः पुनः कालासंदभर ॥ २ ॥ कालयाकनय
सायियः कालसः रुलदयः कालसुष्टिइयः रुनि
विकालसमाचनइय ॥ ॥ खदिसोरुमिवायथवडा

गान
१२

कीनलमावृताः सर्वसंहरककालः सुखाककालो
मदरुचं॥ ४ ॥ आकाशदिग्वायुधिवीः लेखवन्दुः
सूर्यः अग्निवायुः धरुः समस्तकालनमावकेवं धरुः
नकालं रुद्रं गडाधन॥ ॥ किंके विषय किं वकाचः ॥
नायकनविशतानमरुपनकगामः वरुकरु किंके विषय

१२

ति॥ ५ ॥ द्वाययज्ञानाः स्वथानसहनमदस्तः पविः
लिदानकृपयागामसुः पविषुयाऊममरु॥ ॥
कदलीवनमवास्थाः वरुः किंमन्दयचाकुमराग्रविवाकि
ऊनस्थानः गुणवान् किंके विषयति॥ ६ ॥ कदलीवनमवा
नः अग्निवलराहनकृयमरुः पविः विवकमरुः पविः गुणः

यम
८०

वस्तुनपकागमशुभाः॥ ॥ पुलथरिन्नर्यादाः सुवर्ति
दिलसागवाः सागवा रुदमिहक्तिः पुलथयिनसाध
वः॥ ॥ ॥ पुलथकालसः समुद्रनमर्यादः खवनास
याकः साधुजनशुक्रयाः पुलथशुक्रसन्तः मर्यादमहाप
ता॥ ॥ मन्थवतिकल्याणः मर्यादसागवस्यवापुति

८०

पंचमहासत्याः नचवतिकहाचन॥ ८॥ कल्याणका
लसः समुद्रयवतंचववयाः समुद्रनसीमामधवया
महापूवषरुक्रयाः न्ववलसंचल्यमशुया॥ ॥
विशंरुमीपूचापल्याः विशंरुवाञ्जनतयः। याचूष्यं
विशंरुनीचः दयाधूषविशंरु॥ ९॥ श्रीकृष्णयाकचंच
सा

चान
६१

लदयीअ नीचयाक विद्वचनदयीअ साधुजनयाक
दयादयीअ ॥ साधुसमानमाशुतः रुचिदिद्वि
कयी ॥ उयकावगतनायिः इर्जनः कनगुयुर्न ॥ १० ॥ ६१
साधुजनयाकमानयाठामानः थअगवीचसिथः का
र्ययायः यनागशुयुः इर्जनयाकगतचिनाः उयकाव

याठनः थअयायमजिअ ॥ ॥ वृधवाधानिगासुशिः नाव
धगासुवाधक ॥ यक्षकुचमहादीयः चक्रीनातपः
गति ॥ ११ ॥ हानीरुचगासुवाधयायजिअः सूर्यरुच
याः गासुनवाधयायमकीअः ग्वगाथं धावसाः मतकु
यकं नलमिरवानमखांठाथ ॥ ॥ नाविकलेरुलाका

शान
८२

शाः दृग्धं नृक पि सई ना ॥ अनापि वद या का नाः वहि व
वसना ह वा ॥ १२ ॥ सई नरुलं ता वी काल थं नृः
नृक व स वा रु ॥ इई नरु क याः व य व सि थं नृः
न व स च्छ क ॥ ॥ चन्दन गीत ल चंदः चन्दन नरु
चन्द मा ॥ चन्दन द न र्या म थः साधू स य क गीत ल

८३

॥ १३ ॥ चंद मा गीत लः शीख पुं गीत लः धरु ता सि ना
साधू न न ड ना य वा नः नृ कि गी ल ॥ ॥ नृ ध मा ध न
मि कृ निः सु ति मि कृ नि म थ मा ॥ १४ ॥ उ ह मा मा न मि
कृ निः मा न हि म ह मा ध न ॥ १४ ॥ नृ ध म जा नि नः ध न
वां च्छ या यूः म थ म जा नि न यी नि वा च्छ या यूः उ ह न

मान
८२

शक्तिनः मानवाच्चायायः कशनयन्मयाधनरुचंमान।
महिवाचरमिहन्तिः धनमिहन्तिः पार्थिवोशनीचा
कलहमिहन्तिः गतिमिहन्तिः साधवः ॥ १५ ॥ शक्ति
नीनयालवांचायायः नानाधनवांचायायः नीचज
तिनकलहवांचायायः साधजननगतिवांचायायः

८३

ॐ नमोऽर्थमिहन्तिः रूपमिहन्तिः दामिहन्तिः ॥ १६ ॥
यंकलमिहन्तिः स्वर्गमिहन्तिः कायसां ॥ १७ ॥
ॐ नमोऽननदकस्यनः धनवांचायायः मिसाऊननयय
वांचायायः शानदसांकलवांचायायः तयस्वीदकस्यन
स्वर्गवांचायायः ॥ ॥ श्रीनिद्रागनयदुवः श्रीतिलारुन

गान
६४

यत्सूखां यत्र पीज च यादृहि नेव साधु विद्यत ॥ १० ॥ मू
तिरुः खन साधु च याडाः तया धनः मूतिला एन सूखया
कंसवुडः ख वियाडा संयद लाय कंधः धस्य गा साधु ज्ञानः ६४
याक मड ॥ ॥ मूग कं नाव रु या हूः मू कार्य न का व य रु
साल्य कार्य न कूवी नः निष्कृल नेव सूव य रु ॥ १८ ॥ इनी

पूषनः थम मरु या कार्य मया कः मू कार्य मया कः चिक्
तिकार्य मया कः निष्कृल कार्य मया कः ॥ ॥ थेल थेल न
मासिक्कः सोफिका न ग रु ग रु । साधवा न हि सर्व रु च न
नं न व स व न ॥ १९ ॥ य व य किं स ति क म डः कि सिय किं
मूति म डः सर्व रु थान संधा धू स रु न म डः व न य किं

यान
८५

शीखसुमद॥ ॥ यत्र कार्यव्यूकान्माः स्वकार्यक्रियसा
धकाः सुहृत्कार्यवृत्तिवृत्तिः वाङ्कार्यवृत्तिवृत्तिः ॥ २० ॥ सः
वृत्त्याकार्यसुः चक्रियाकः प्रः थडाकार्यः शीखनसाधनयसि
वृत्त्याकार्यसन्निधययायः वाङ्कार्यसुवलदयकः ॥
ऊल्लखवनीचानाः यशूकृतननदग्धकः श्रुचलनचसाः

८५

धूताः गिलाखवतिद्वि॥ २१ ॥ नीचयाकार्यलंखसा
याथाः यायधूतगुनसयसदः साधूऊनयाकार्यसचलव
यसदः लाहासवायाथाः ॥ सदुतासायदः संतिः सदुता
मयिसंयदः ॥ तयधूमनूयायः नायदः संयदः ॥ २२ ॥
रडाधनयूययायः यददः संयददः चिचोमनूयाया

राज
८७

आपदांसदः संयदंसदः ॥ ॥ गमुचतिमूर्कसः वमुगव
संचदुसाः विषुः समचसमागुसः महोतः कचसंयुटेः ॥ २२
महादवसंयुष्टयोयः मूर्कयुननः चंदुमासंयुष्टयोः वमु
गवनः विषुसंयुष्टयोयः समचयाडाः नडाधनयूयसं
तायमायः हाथहागाऊययाडा ॥ ॥ लखकः या० कः येव

८७

यवान्गामुचिंतकाः सर्वचासुनिनामूदाः क्रियावंतश्च
यष्टिक्तः ॥ २४ ॥ चाययूयसांः यवयूयसांः सामुसया
अवाकं। समसंइः स्वीमूर्खवायः न्वसूयाश्चादतः डा अ
यष्टिक्तधायः ॥ ॥ वासिश्चमधवातिश्चः वाऊसंवातया
वनः धीवाचयाविकूर्वतिः कातवाद्यविवाहिकारः ॥ २५ ॥

वान

८१

सर्वभूयावनजः सउम्रादियावनजः वाजः सवाः कयावनः
यावासः धीचयनीसनः धीचयनिसनः धीचयनीसनः
यः काकचदकयाः यः यः ॥ वृद्धनाथीवालि
यः विशाधीचवद्रुतः मरुकालमयग्याथीमासाथी
नयतिवृद्धः ॥ २५ ॥ धनसंवायाकमनः वनजव्याया

चयायः विशावाद्यायाकमनः मूचकभाभुद्धः यूरवाद्य
याकमनः मरुकालमः सुगमनयायः मात्यवांद्यायाक
मनः वाजः सवायायः ॥ मूरवयमदलाकाचः वाचाचम
नगीरलः हृदियंकलि संयूकः विविधं धूर्तलक्रां ॥ २६ ॥
मूरुलबल्यतिथ्यकांमलचाकः वचनगीखसुथः

शान
२६

भीतल नूगाडकरिथां धसगाधूरुलकरासय॥ ॥ इर्जन्त
प्रियवादीवविश्रासंनेवकाचयनः सधश्वतिजिह्वा
वः हृदिहालाहलवियं॥ २५॥ इर्जन्त रुचंकासलवच
नः विद्यासमरुडाः मुरुसकलिहाडा नगयसहाला
हलवियः थंरयानक॥ ॥ खवः सवयमाजासिय

२६

वद्विडातियग्यति। न्नात्सनाविल्वमानातिः यग्यन
यिनयग्यति॥ २६॥ इर्जन्तव्याद्विडरीकावद्व
रुचंसांखनः थडाद्विडविल्वयमानरुचंसांमखना
दरुनीयस्यथसुखा। धनवंतुयनिर्गुमाः इवस्याः
अपिद्वग्यन किंरुकाववपुषिगा॥ २७॥ ग्वनयुमू

वान
८९

खेदकंधनायहकं तापीनवानसन्धः खनदडाः हाथं
जाः हायाडावाहः राहुहस्थानथं ॥ ॥ सूखायियविद
रवीः पुष्पक्षद्वियदः पशुः ॥ शिअनवाकगल्यनः ॥ ८९
हृदकः कायथा ॥ ३१ ॥ सूखेकातिप्रः तात्त्वमाह
लापुष्पकनः नवाहुतिपशुवचनहाडानः कः कः कः

याअपीडावियासूर्यः कुचः खलकः स्यातकुचगजः ख
चः ॥ समेषधिवगः सूर्यः खजः कनायगाभ्योनि ॥ ३२ ॥ स
र्येकः इर्जनकः सूर्ययासिताः इर्जनमृतिरुकाचन
धायसाः सूर्यकनः मंगडावधिनः जलायडीपीडाः इर्ज
नमृतिरुजः कुनगाभ्यायमडीडाः ॥ ॥ हृदः सहस

बान
९०

हसुगः गतहसुनवाडिनप गंगेनादगहसुनः दगल्लह
नइर्जनः ॥ ३३ ॥ किसिडाः दालदि १००० कृपाकसाव गठ
आगतदि १०० कृपाकसावः रुकावइडादगहसुनदि १०
कृपाकसावः इर्जनडाइवः दगल्लगयाठवानसाव ॥ ॥
हसिनाठकृगहसुनः कगाहसुनवाडिनप गंगेनादगहसुनः

९०

सुनः खड्गहसुनइर्जनः ॥ ३४ ॥ किसिडाः दालं गंगेनादगहसुनः
ठकृयः सडाडाइल चगावडाठकृयः रुकावइडाइवः
गुगानगल्लहयः इर्जनडाइवखड्गडाठकृयमाव ॥ ॥
इर्जनयविहर्क्याः गंगेनादगहसुनः कगाहसुनः सतिनाह
धितः सूर्यः किसिनाहसुनयकवः ॥ ३५ ॥ इर्जनइवगाह

मान
९

लक्याग्यः मासु सडाइ वसन्तः मासु लक्याग्यः। सरित्त रुषव
याअवातसन्तः धसर्वडासग्याठापुवा॥ ॥ पाजापाजवि
गयराखनयन्नगयाविव। कसांनिशुवककीचः कीचानि
गुमनविषे २४। पाजसुपाजसुवि। गयनः साडासर्वडा
थः सायातइलसां सासनकानइइयितकाय। सर्वनइ

९१

लसां इइनयानविषयितकायीडा॥ ॥ इडगकुमि
तिरुत्तानापकुककदाचन। कालइऊनसायानिः रुष
स्थविक्रिबीऊवत॥ २५॥ विवागकधवं कालपमरडा
गविकालावलासे विवागक सुषुत्रिगठयाससः इक
गमिथ्यंदरुवयाडावियू॥ यद्योय कचकदावीः सु

वान
९१

गीतिसमूहिय गला गगं का त्वया उच कुर्वन्ना गन वि
प्रकं ॥ ३० ॥ सिखा याल या कषयता ०० दाषन दडा सि
युमिखा या क च यता दाषन दडा कान या क खल
या क गग किता ०० दाषन दडा युमिया क रुक् या दाष
न सखा मड ॥ ॥ एन न कु द इ या वा वा मे उ स्त हं प

९२

विश्वरूपा विष्णु ससमय कार्यः विनाग मय गच्छति ॥ ३१ ॥
थान सचान कयटि इवाचा यडा मिग रावता सः सन द
ता वने माचः छान धा वसाः विष्णु सया तडा सः कार्यता
ग रुय रुडा ॥ ॥ मृदने व मृद ह ति मृद ना ह ति दान
गा ता सा ध्य मृद ना कि चि नू रु स्मा न कु व त था मृद ॥ ॥

बाल
९३

॥ ४० ॥ नायूनायूमाचकयः नायूनकुवमाचकयः नायू
नः साधवयममिठः नमः इधतनकाकयासितः नायू
कारुमृतिवक ॥ ॥ वनयुद्धलिमावकीः देहनु मूल ९३
निवर्तति समूलमूनलयतिः श्रापोया मृदगीतयः ॥ ४१ ॥
वनमृदायामोननवठास्यः राहवल्हीडाः तालं डाल

रास्यः दाननयं माचकरुयीडाः धतनाः नायू कारुमृति
वक ॥ ॥ स्थवनामावलीवर्दः कन्याचवद्रसाविरीः उ
वचासिवक्रगतिः इवगः पविर्वर्तयतू ॥ ४२ ॥ संपूला
कथसाः खउमककन्याः ग्वाययथावः धतना मथानं नाय
गमाचः ॥ ॥ नरुस्यरुदयः मृविग्मं संयाकं विग्मं संमं

गुणः यत्र दायः नृकीर्तनं कलहयद्विषयः इत्यतः यत्र विवर्जय
तु ॥ ४३ ॥ गुणतत्त्वं यित्तुः सुखवत्स्वज्ञाय यतः सव्याख्येन
त्वा यतः सव्यादाय यतः पथि रसकालनमात्रः ॥ ॥ १७४
नृगुणात्तं गङ्गासु गतं यत्र सूरिका कथा चानृजीवासी
इत्यतः यत्र विवर्जयतु ॥ ४४ ॥ सद्यो नथः मरुताग किं सिद्धा

व्यासाः धर्मतातः सयति यमकता ॥ ॥ इत्तं नवसदमिहं
यत्र स्वाभिप्रायः सियः ॥ लाकीर्तनं वस्तु श्रीर्तुः इत्यतः यत्र विव
र्जयतु ॥ ४५ ॥ इत्तं नमिह सदांता च नमालः सव्ययुवतात्र
यत्तु अति वितात्र नमात्रः जिथिसाः खानवस्तु धर्मताता
नममात्र ॥ ॥ नविग्यासदमिहस्यः मिहस्यापिन विग्य

नान
२५

सक्त । कदाचिद्विद्वत्पितामिहः सर्वगुण्यकागयत् ॥ ४७ ॥
विचिताविद्यासमकटाः सिगुताविद्यासमकटाः गवचस
धमसिगुतमवाचकास्यः समस्तगुण्यकागयायूता ॥ ॥ ७५
नविद्यसदविद्यासंः विद्यासंनेवविद्यसत् । विद्यासारुयम्
क्यन्तः मूलान्नवनिर्गन्ति ॥ ४८ ॥ अविद्यासियाकः वि

ग्यासियाकः अतिविद्यासमकटाः विद्यासयागनासां रायजाच
वीताः सावयमाचकरुता ॥ ॥ चदीनांचनगीनांचः गंमिनां
गमुयासिनां । विद्यासंनेवकरुयं स्त्रीपूनाऊकूलपूच ॥ ४९
नदीताः लूसिगाहाकटाः रुकुलिदतातासमुआहसाकटाः वि
द्यासमकटाः मिसाजनताः नाजाठा विद्यासमकटा ॥ ॥

पान
९७

नदीनीचव्यावृक्षाः याचकानां नित्रायय। कुमलिसहिमा
नागाः नरुवंगिविनायुषग॥ ४९ ॥ स्वासिमवाहसिमाः श्रुता
वम। थाचमिसाः मलिसिहनागाः धनं गोम्वायमइ॥ ॥
ससंगीयीतिः शीशितलनकाचयन। यूनमर्थपयागचय
शक्रदाप्रदर्शनं॥ ५० ॥ घनव्यूयवनः सीतिः श्रुतायाक

९७

धमनः धनं गालकमालः कुचुवावसाः श्रुतल्लायः धन
याहाचयायः मवूयातिविंयाकश्रुय॥ ॥ नगकुदुदुदु
विगासः नक्रुयाचलविग्रहं। श्रुतनापिकथाकाधः मिगं
वेजंनकाचयन॥ ५१ ॥ इष्टुगविद्यासमगताः कताविग्रहः
मगताः थमकाधि श्रुयमगताः मिगवेचियायमगता॥ ॥

वान
९९

कृतयमं लिजागानं विषं च वृषलीयति। युवाङ्गिरं वतं ययं न स
वंति सदा वृषा ॥ १२ ॥ कृतीति न व व व पुनागाः सुठिनी च गति
नित्यादकठावा स गः वृषरं ग सं न्यासिः धनं स च व य स त गः
ह्यनिशुक्त स्य न ॥ ॥ कृमकी विष्म सं कृणार्था च कृणा वतिः
कृवाक्ष न सि नि वृहिः कृदगना सि गी वि। तं ॥ १३ ॥ कृमं

९९

वीयाकः विष्वा न म इः कृमे या क व ति म इः कृवाक्ष सः न्याय म
इः कृदगना स्याय म इ ॥ ॥ नासि स ए सदा वी चः म लो च
वृषलीयतोः स य य ह द न सिः श्रुत काले य य न रि ॥ १४ ॥ ख
या क स न म इः सुलीवी या पु वृष वा कृ रा या क गु धि म इ म रु
आ व या कः ०० कृ मि कृ म इः इडा व या कः ध स ग म इ ॥ ॥ ६

चत

९८

बेवियोविपसगिचः दंयक्षागुत्रगिषया ॥ मूक्तचनेवगकथां
द्वयसावृषरुसाव ॥ ३३ ॥ आभूतनभूया मूक्तजनः आभूराडा
मूग्निताः किदियूययाः गुत्रगिषया महादवः धमाताः ध
ममूक्तचराडानमकता ॥ ॥ लोकयागारुयंगामाः यकिः यम
गभीलताः यंचयुनविद्यतः नकूयाकृत्संगति ॥ ३४ ॥ ला

९८

कयायागाः मूक्तयविताः जाजा चरुचमहाजनः तवगागी
दामाः गीलखरावः धरायथानसमदकः अथायसजाय
लायमकता ॥ ॥ नाऊनः गुक्तमावाकिः नवेकल्यांवदूय
नः जेनावीस्थिववृद्धिः सा नमूर्यः संस्कृतं वदत ॥ ३५ ॥ मू
क्तलगायुक्तयमदः वदूयुक्तयः मूयालखरुनमः विद्या

वान

९९

चमरुताः मिमायास्थिप्रवृद्धिगदः मरुतसंस्तुतवाधया
यमकिता ॥ असागवाग्निगवधः चाधिलेवः सुधेव
यनवर्द्धयनयस्याः कस्याद्धयनकाचयन ॥ ७८ ॥ वियमा
वल्लिठवाठः मिमालेवधनगादयकमेवताः लिधंठ
यहयिताः ॥ उद्धगकलहकंयुः शूनमधयप्रसुयश ॥

९९

निडामेधनमालसाः सवगहीतिवाधयश ॥ ७९ ॥ रुद्धूनवान
ल्लायः वासूहलः मययवमुहवः मेधनः धनगाहावत्रया
किरीवाधनयीता ॥ यत्रदावायप्रस्तुतः यविवावदंय
सत्रः यत्रहासंगुप्रस्थानयन्नगंयविवर्द्धयत ॥ ८० ॥ मि
व्याकलाकः भव्यादुव्याः सव्याम्यवदादवायः मेव्याहास

यत्न
१००

यायः धरुताशुचथानसहतासुनंताचनमाच ॥ ॥ यवाकृका
येरुताचः यलकृयियवादिनः। तर्कयसहगंमिभुः विषकृरुं
यथासुखं ॥ ७१ ॥ खंडुशानमंथेकाकानः खंडुकरालिगान
कार्यनाशयाकः थपिंन्वमिभननानंतालममाल। पुसपल
सुइइतवावकाथ ॥ ॥ कूदगवकृरुहिंचकृतायाकृन

१००

दीनथाः कृवोइचकृताश्वः तर्कयकृयगिनः सदा ॥ ७२ ॥ म
रिगृरुमरिठकलानः मरिठरुः मरिंन्वडवाः मरि
गृलाकृनः धरुताशुनीकृननहतासुनंताचनमाच ॥ ॥
उर्वसीयदियुयरायदितिवारुमा ॥ गावालीमरी
कावेवः वरुनीयाः यत्रमिभुय ॥ ७३ ॥ उर्वसीयायासगया

पान
१०१

वग्गममृषावाः वंलाभयावग्गमनिलालसाः क्षयामृषावाला
यालीक्षयाभिरिकाक्षयामृषावावग्गयाथिग्वः सिचवूय
थोवननृवसन्नः यदम्भीरुचट्टासांः रुतासनंगोत्रगमाव
यषकार्यवृविद्वेषः सहसुतिरुतादयः विविहिषसहा
दामाः यदिवर्द्ध विचकुराः ॥ ७४ ॥ ग्वनवृषवृषनः कायण

१०१

यागयायथासः सहसुदाववियुताः मृषवृष विविहिस
महादातारुचः सन्नः रुतासनंगोत्रगमाल ॥ ॥ रुकार
कसमंयग्गमकार्याकार्यवृत्तताः सदाकार्यवृसंदहा
रुतव्यंसर्वदावृत्तेः ॥ ७५ ॥ रुकः मृरुकेलायागः काय
मृकार्यसः उत्तियाहः थथयागसन्नः संदवृकाअकार्यस

शान
१०२

ग्यायमाच॥ ॥ रुक्मसमकूलीनानां वाजायवायडीविनां॥ रु
तवांशुतगुरुसां कृत्वापूर्वायेकाविरासां॥ ७७॥ अकूलीडा
ग्यायथाग्याः सव्याग्राधननवा रुक्मसमकूलीनानां वाजायवायडीविनां॥ रु
डाग्यायथाग्याः कूडाग्राधननवा रुक्मसमकूलीनानां वाजायवायडीविनां॥ रु
ग्या॥ ॥ यादयासां रुयंवातः पद्मसोनां मिमिशरयं॥ य

१०२

वैतानां रुयंवर्जः रुक्मसमकूलीनानां वाजायवायडीविनां॥ रु
ववायः पद्मसमकूलीनानां वाजायवायडीविनां॥ रु
कः रुक्मसमकूलीनानां वाजायवायडीविनां॥ रु
नः पित्तविक्रीयनसूतः वाजायवायडीविनां॥ रु
विव्याति॥ ७८॥ सामनः नूनकीडा ववूनमिययनीडा वा

ज्ञानश्रुत्याययायुताः धृथायसप्रकायायसूतंसद्र॥ ॥ यशुवा
जास्ययंवेवः समंजीसपूनादिगमगताहंकिंकविष्यासित्य
गात्रकागताहय॥ ७९॥ मथानसः जाजामंजीयूनादिगः
थमशनंरुयाः धृथायसजनकयायः वस्रयाकनः व
काशयः अयाकनरयअवनास॥ ॥ विक्षरलिखिता

यस्यः ललाटद्रवमालिकाः दवापिनदिगक्रान्तिः सलिखा
लिखियुंयून॥ १०॥ विक्षानललाटसलिखनयोअह
यावमुकदेवनं भायमरुः चायंसरु॥ ॥ कर्मगादि
यक्षाननः वृद्धिना किंसयाकनः बायाभस्यकृवावृद्धिः सु
नदवाहविद्यमि॥ ११॥ थअ२ कर्मनदयागुलियुधानध

वान
१०४

यः वृद्धि ननु यथा जनः लाहान ननु । वृद्धि यातः । अनेद वरु यथा
कर्म । सापि यथा ननः । सन्नि कृष्ट सुदु गृहा । वगिष्टद रुत
। मयि । जान की इ । खरा गिरी ॥ १२ ॥ कर्म इ काय धानः वृद्धि
ननु यायः । रिष्टं वला सुदु हस या हा कार्यः । वगिष्टम पीन वि
या ल म स विवाहा या हाः । गीता या न नो इ ख रु उ ॥ ॥ सान कृष्ट र

१०४

वरु सिनः । दा वा पि गु र सं ह ति । गु । सापि दा व तां या निः । व डी
रु विक्ष म वि ॥ १३ ॥ विधा ना नून कृष्ट रिन हा स्यं दा व या यः
गु र द का मृ हा ठा भा यः । विधा ना वि मू ख या न ना सः । सकल गु
रा नः । नृ गु री रु या भा ग यं ॥ ॥ किं क वा नि न न थ्या रुः । य र्थ
मान स क र्म ति । या य ली व दि मूर्ख नांः । वृद्धि क मान सा विरी

वानु
१०५

॥ १०४ ॥ हानि न कृयायः कर्म न कृयायः सतामगायः सखे
या कलसांः कर्म या न कृयायः जीव कृयायः वद्विषया
पदार्थः कर्म या लिङ्गा २३ यीठा ॥ हसु सखे वरां दानंः स
संक १४ सखे वरां दानंः सखे वरां दानंः सखे वरां दानंः स
जनं ॥ १०५ ॥ सा ह न या श्रुत वनः दान या यः क १४ या म्

१०५

रजरासगधवत्रयाः कसया न याः श्रुत वनः पुत्रा गहनः स
व २ श्रुत वनः कृयायः जन ॥ ॥ वद्विषय वरां दानंः सखे वरां दानंः स
पूष्य वरां दानंः सखे वरां दानंः सखे वरां दानंः सखे वरां दानंः स
मिसा जन याः नृलंका वः वद्विषयः सिमायाः नृलंका वः वहा
यः पुत्र वरां दानंः सखे वरां दानंः सखे वरां दानंः सखे वरां दानंः स

वान
१०५

पाञ्चनक्षत्रयः ॥ नक्षत्ररूपसंज्ञानादीनां रूपांश्च नयति ॥
पृथिवीरूपसंज्ञाः गीलसर्वरूपरसः ॥ १०५ ॥ नक्षत्रयारू-
पसंज्ञानामाः मिसाया मूलं कावयवः पृथ्वीयामूलं का-
वयाः समस्तयामूलं कावयुवि सौलभ्यः ॥ ॥ महता
विश्वं श्रेष्ठः ननीचान्मानमूरुमं । पंसावियादद्यात्तन

१०५

कालियस्य विरूपसंज्ञाः ॥ १०६ ॥ तदा यववृषनयाः श्रूयमान-
नः मानं श्रूयः नीचनयाः मानानः श्रूयमानगथः क्वच-
साः यवमयवृषीकृष्ट्याः गामीनः ननाशकयानः का-
लीयनागयाः लक्ष्मालोकथः ॥ ॥ शुचिरुमीगतता-
यः शुचिनावीयतिष्ठताः शुचिः क्रमं कनायाः संताषाः

पान
१०१

वाष्पानां शुचिः ॥ १९ ॥ रूमिसवां च संखशुचिधायः पत्रिव
मासमिसा शुचिः क्रमात्तानवाजाः शुचिः संगीतशुचिमावा
धशुचिः ॥ ॥ असंखशुचिजानकाः संखशुचिमहीयति ॥ १०१
सल्लङ्गगणिकानकाः निर्लेकाश्च कुलमियः ॥ २० ॥ अ
संखशुचिलनासः वाष्पानां धायः दकोनाससंखशुचि

१०१

नासनाजानकाधायः लङ्गानचनकाः वग्नानकाधायः
लङ्गानमविनकाः कुलमीनकाधायः ॥ ॥ रूमिसाशु
अनकाग्नः मासमिसाशुचिः ॥ ॥ असंखशुचिजानकाः
वग्नानकाधायः ॥ ॥ ॥ वीक्षणजनः नलिनवयानशुचिः ॥
सिक्कवराजनः पादुनवयानशुचिः जनसंखशुचिनास

गान
१०८

मिसाऊनगुविः वगनकानडाठाठाः नदीगुवि ॥ ॥
यिगुनंगः यचंदशाः नमाकुर्दयान् हानसः लावृवातुमस
मंदशातः सयमवदुषिंठुऊन ॥ ८२ ॥ वदूयाकनमृत्तय
नीवियः मासयावनः लाऊनवियः सायाकनः धमथंथ
मः उतिहावसाः थमथथमंकुषिकर्मयातडातिठा ॥ ॥

१०८

कपिलाश्रीनयाभनः पीसपीगमननचः वदाऊवविवा
यधः सगूडानवकंवऊन ॥ ८३ ॥ सियूसायाइइताहान
वासपीयसंगयाहानः वदाऊवविवाययाहानः थस
गूडखसाः नवकसुआतिठा ॥ ॥ सुनहीनरुयानाची
चुनहीनंतुहाऊनः वसुहीनमलकाचंवदहीनविजा

पान
१०८

धसां॥ ८४॥ इममिमिसाः यवमदराजनः बभूवुः कचति
साः वदमसडाः वाभराः धनताः अधमधमधाय॥ ॥
गारुगालिलयुगं गारुगवाभराः पनय॥ गारुगनय
सायुक्ताः वृषः गृध्रस्य गारुग॥ ८५॥ संख्या गारुगयल
स्थानः उरुमवाभराया गारुगवृषः गृध्राभराया गारुगवा

१०९

वा॥ ॥ यक्षः सवंचविपासां मूर्खासांकलहासुवां यव
यासुवंचनवीसां ववांचेवरु॥ ८६॥ वाभराया
उत्सादयक्षः उरुयाउत्सादकलहमिसाजनयाः उत्साद
यवमसाहानयाः उत्सादडाठराव॥ ॥ मृगिहगुरुल
वदः गीलवहिरुलंशुगं॥ चतियुगुरुलानावीः दुरुधु

वानि
११०

कंठलंघनं ॥ ८१ ॥ वेदगासुसयायादलमृमिहजयाय
पूजानकथाकृष्णारुलः गीर्वलेयोः नमधवचयमुज्ज
दयकायारुलः रतिदयकेः युजदयकः धनधरायारुलः
दरुदानयायः सागरुकवया ॥ ॥ मृमिर्दहविनायनः स
यादहमिचमिहि । वाजाहंदेतिवः पुनः वावरा मुनया

११०

दहात ॥ ८२ ॥ मृमिनरुचः नायनदहवयाः सूर्यनरुचः किन्न
महवया ॥ वाजाहंदेतिवः पुनः वावरा मुनया
या ॥ ॥ सनसाकममं मासं कथयमथिनंदधि । वरुन्याद
कथयैः वः तुल्यं गमां सरुक्रं ॥ ८३ ॥ सिकयालाः नावदावाः
वः लाहाकं नहियाधविः वानानः स्वावयः धनता गमां सजा

यान
॥॥

तुल्यज्ञं ॥ ॥ नरुन्मान्नमतिंदशार्धन्यमाननदग्धरु ॥
नियः शंकायविश्रुतः ॥ तद्रुमांसं यद्विद्वि ॥ ९० ॥ धमन
स्यायमनं ॥ स्याकक्षयमनं ॥ स्यादास्ययमनं ॥ धसकता ॥ ९१ ॥
संकागात्रकं मासनयमनं ॥ खधकं ॥ यधिनयुधिविद्वि ॥ यगा
संकागा ॥ ॥ नमांसं तद्रुतं शया ॥ नमयं न वमैथुनं ॥ यद्वि

यवतुल्यतां ॥ निर्वृत्तिमुमदाकृतं ॥ ९२ ॥ जानयानं ॥ धकाकान
मेधुनकागयाकान ॥ दाषमजात ॥ धसंसायवृत्ति ॥ निर्वृत्ति
सहभ ॥ ॥ चतुसागवययं ना ॥ यादद्यागू ॥ यधिवीमिमां ॥
नखादवायियामांसं ॥ तुल्यमनद्विद्वृत्ति ॥ ९३ ॥ चतुसागवन
इडा ॥ यधिवी ॥ दानयारुलगासितं ॥ तडाधर्मलाक ॥ निलासिष

पान
११३

शयकसा ॥ ॥ अग्निः सायमिथा मूर्खाः सर्वे वाङ्मूलानि च ॥
निशमवा यवावतस्यः प्रातहवातिवहः ॥ १३ ॥ मलं स्वमि
सासूर्यः सर्वः वाङ्मूलः धनञ्जलि १३ यवावयातनासम
लावराभायुग ॥ ॥ शुक्लमांसमिथा दृष्टाः वालाकं सुवृक्ष
दधि ॥ पुस्तकमेधूनं निडाः सद्यः प्रातहवातिवहः ॥ १४ ॥

११२

सुखलिवाः थडिकवानः सूर्यलयकंदरवाना हातातनहि
याधरीः पुस्तकालसमेधूनयायः तन्मध्य संघासयाक
उनीडा ॥ ॥ सद्यमांसं दंतसद्यः वालाकुकीवहाऊनं ॥ ३
शदकतवृक्षयासद्यः प्रातहवातिवहः ॥ १५ ॥ नकस्या
ठावाः नककायाधवः सद्यमांसवः थडिकवानः नक

चान
११३

कायादहीः काकलंखतामः सिमागाऊलदायकंचान
धरुपुतातः गयीवयोउसाहइयीअ ॥ ॥ अन्नदृष्ट
गुसंयेष्टुं यिहादृष्टगुसंयेय ॥ ययसाष्टगुसंमां
संमासादृष्टगुसंयेन ॥ २७ ॥ अन्नयायादनगुस
कुरुमधिष्ठाकधयाकनचादगुसंइइअगाधया

११३

कनयादगुसंयाडागागाधयाकनचादगुसंनकका
याधव ॥ ॥ विद्याविद्यादायधनसदायः गकिः यय
वांयययीठनायः खवस्यसाखोर्विययीनभनरुः
नायदाजायववकसाय ॥ २८ ॥ विद्यासत्रसावाधयाय
धनधवसाः अन्नायवायः गकिदकसाः सवइखवियू

इर्जनयालकसाथथः सईनयालकसाविद्यासनहनवा
यधनदसाः दानपूरययायः गार्कैदकसामवचकाया
यधननसाधडाः इर्जनयः विपचीकवृद्धिः ॥ यंचक्रि ११४
यंयसस्यक्तिः सुखालुचययातचः अतिमानोचका
मीचः गुर्वद्वयीकथेवच ॥ ११५ ॥ कथिः लातिः अतिमा

नंहीनाचीः गुर्वद्वयीः धनदाप्रतः क्रावरातागश्य ॥
गार्किर्विपुयुदवेचः सहीतिः सत्यवादिदीपाश्रुल
धुर्दैनगीलेयः सयकिर्दीयः कसही ॥ ११६ ॥ सावाः
अराः सतीमिसाः सत्यवादीः सातिसइडाः दानाः गीलेः
सत्यवलिहः धनकः सननइद्वयाः दधिवीचकायाठ

शान
११५

आर्य समाज

ARYA ARCHIVES

2507

I

॥ ॥ असावपीद संसावः सावमनवकुसुमं ॥ काणीवास
समांसंताः गंगातः मंनुयुजनं ॥ १०० ॥ असावसंसाव
स धरयमाकुकायासाव काणीवासअन्यः साधुअयुः
सगयायः गंगाकुलमानः गिवयुजासायः धरयमाकु
कायासाव ॥ १०० ॥ ॥ ॐ तिथीवानकसावसंय

११५

ASHA ARCHIVES

2507 I